

Es recorden els escriptors que a les trinxeres hi ha un públic que cal servir?

Honra pòstuma a la mort d'un símbol

I
La sintaxi torturada i el lèxic dialectal de Pirandello són un dels records més desplaents de la meua vida. Jo creia aleshores —en el temps llunyà que vaig traduir «Si gira...» i «I vecchi e i giovani»— que aquestes característiques de l'estil pirandellian eren més aviat virtuts renovadores i no perjudicaven el pensament, nervi i base de tota literatura digna.

No era encara llunyà ni s'havia desacreditat del tot el corrent que feia de l'art d'escriure una infantil atzagaiada. Del naufragi de les idiotes gosadies que seguien el futurisme reaccionari i negatiu, sols l'ultraisme i el surrealisme s'havien salvat. La masturbada «revolució» artística de la burgesia fracassava sorollosament i tota una època d'infecunds experiments s'enfonsava en el no-res. Els crítics més arditats havien sentenciat: «Decadència de l'Art». Ignoraven que l'art és un producte social que no decau sinó quan la societat que li ha donat vida es troba en decadència. La flama roja de l'albada moscovita tenia ja la neu de Sibèria i es reflectia en mars llunyanes... La sentència esdevingué més terrible i més ampla. La sentència fou: «Decadència d'un món».

Aquest món condemnat a mort, pendent de fatal execució, es va defensar i es defensa encara tenaçment. Va formar legions de soldats negres per a esclavitzar els homes i muní d'artistes «revolucionaris» per a desviar les consciències. El conjunt d'aquesta defensa desesperada —transformada sovint en atac— s'anomena feixisme. Luigi Pirandello era un feixista de la literatura, tan actiu, tan perillós i tan demagog com les hordes de xoc, amb camisa negra i punyal a les dents.

El feixisme, com el calamar, es volta de tinta. Evitar la realitat nua, esquemàtica, li és una necessitat vital. Carnestoltes de la sociologia, s'amaga sota formes aparents. En política aquestes formes són els sindicats, les corporacions, l'economia «dirigida», formes que pretenen dissimular la misèria autèntica que en resulta, la buidor inversemblant dels estómacs. Noms, noms i més noms! Una disfressa hipòcrita de realitats tan visibles com inconfessables.

En art aquestes formes són, també, una careta. L'artista al servei del feix «revolucionari» els mitjans d'expressió per desviar l'atenció de l'espectador de les realitats de la revolució autèntica.

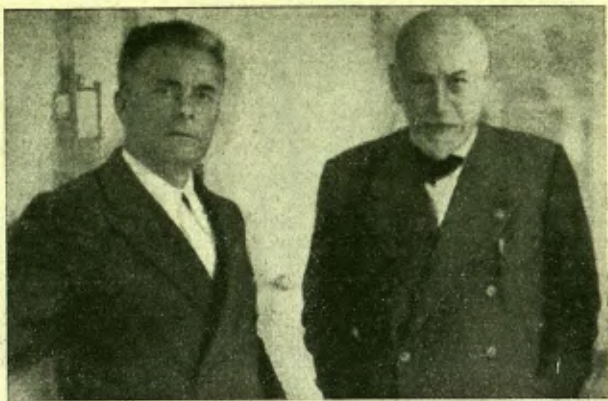
Pirandello fou el més genial d'aquests desviadors.

II

El món s'ofega dins una xarxa complicada de problemes. Pirandello els ignora o els amaga. Ni una sola de les inquietuds del nostre temps no és recollida en els milers de pàgines impreses que ens ha deixat. Quan l'economia política esdevé l'eix de rotació del planeta, l'escriptor sicilià realitza un esforç magne i ens enfonsa, en un infern de psicologia torturada i de tèrbola metafísica. Els seus famosos «sis personatges» són sis perfectes egoïstes, turmentats pel dilema hamletian, funestament desorbitat. Si el món és o no és, no interessa a aquestes ombres. Ells volen ésser—com sigui: lliures o esclaus, en un ambient de justícia o en un ambient d'iniquitat, amb dignitat humana o amb indignitat de forçats; volen ésser, i no els preocupa res més.

L'americà dels primers anys de la postguerra també volia ésser, alié a les misèries i a les angúnies de la tirania que el dólal

imposava a les vastes masses desposseïdes de la gran República. Pirandello havia forçosament de triomfar a Amèrica. La pregona immoralitat de la seva moral individualista, era feta a la mesura dels nego-

Pirandello amb Bontempelli

ciants de Nova York. Els esdeveniments varen palesar que aquesta mesura era, també, aplicable als negocients de tot el món.

L'escriptor ingenu i sincer de «...E domani lunedì»; el comediògraf original de «Pensa-ci, Giacomino!» i d'«Il piacer de l'honestà», es va transformar ràpidament en un venedor ambulat de novetats sensorials. «Sei personaggi in cerca d'autore» i, més encara, «Ciascuno al suo modo», són indicis infalibles de la prosperitat que aquesta venda va assolir. La finalitat estava aconseguida. La burgesia de tots els països tenia ja el seu escriptor «revolucionari».

La revolució, però, no hi era a les seves obres.

Luigi Pirandello ha estat tanmateix, un escriptor extraordinari. No passarà a la Història com un gran novel·lista: les seves novel·les són difícils i pesades. Hom el tindrà sempre per un contista deliciós i per un comediògraf original. El seu estil—sortosament—no farà escola.

Si Pirandello s'hagués encarat amb les magnes realitats de la nostra època, si hagués copsat tota la seva grandesa creadora, hauria estat un escriptor de prodigiosa magnitud, i el seu nom s'hauria projectat—com les lletres d'un anunci gegantí—en la imensa pantalla de l'esdevenidor.

No havent desitjat aquesta missió, ha reduït el seu talent i el seu art al tristíssim paper de servidor d'una classe gastada i pròxima a la mort, la qual no trigarà a seguir el seu escriptor-símbol a les regions ignotes on regnen les tenebres i l'oblit.

ARTUR PERUCHO

CONSIGNES

Les paraules i els fets

La política de masses no pot pas queixar-se que la massa parli. I ocorre de vegades que els qui escriuim amb regularitat sobre les coses que passen esdevenim automàticament una mena de portavoc de la massa o una part de la massa. Així, si les pretensions no m'enganyen, s'esdevé amb mi una cosa així: el meu neguit és el d'una massa que sent els seus bons desitjos revolucionaris inquietats pel misteriós treball de les al·lures.

Perquè ja som molts els qui ens preguntem si les amonestacions i les exhortacions amb vistes a una bona conducta antifeixista no arriben a l'excés. Cal amonestar i exhortar amb abundància, és cert; però també cal posar-li un límit d'eficàcia. Els qui s'equivoquen de bona fe, els qui no acaben d'entendre les coses, els qui no s'adonen de llur egoisme—tots aquests, amb més o menys dificultat, poden ésser duts al bon camí amb bones paraules. Però arribar al punt de dir: «Lladres, no robeu! Assassins, no assassineu!», em fa el mateix efecte que si ens dedicàvem a exhortar i amonestar feixistes: «Franco, no bombardegis Madrid! No afusellis treballadors, oh Queipo! Mola, no trinxis els ciutadans honrats!»

Tot hom està d'acord que cal suprimir els excessos que, segons una expressió que ha esdevingut una frase feta, «deshonren la revolució». Recordeu: manifestacions del President, articles de la «Sol», «Perill a la retaguarda» del company Peiró, discursos del company Comorera... Tots els dirigents de masses, amb les masses darrera, van contra els grups incontrolats. Tanmateix, quan en passa una d'especialment crespa, sempre trobareu una autoritat que us diu com aquell qui endossa el mort a un altre: «Oh, això és obra de grups incontrolats». Talment com si el mort dels incontrolats no és tan de les seves mans.

Demanem, com un dels canvis que ha de dur la revolució, un equilibri afinat entre els fets i les paraules. Ara com ara, per restablir l'equilibri, caldria una bona tongada de fets, que l'actuació del nou Consell de la Generalitat fes viva una altra frase feta—«No és hora de paraules, sinó de fets»—que sol precedir discursos quilomètrics. Ja sabem que en un moment donat hom ens pot dir amb raó: «No es pot fer més». Cert, però sempre es pot parlar menys.

C. A. JORDANA

L'ADMINISTRACIÓ DE
MIRADOR
S'HA TRASLLADAT AL
PORTAL DE L'ANGEL, 24
TELÈFON 11628

Moltes de les paraules que usem habitualment han tingut al començament un significat més o menys diferent; és útil investigar els seus orígens perquè així sovint trobem un significat molt més profund i bell que l'actual. Això ens passa amb la paraula «idiota».

Els antics grecs anomenaven «idiota» l'individu que per raó dels seus interessos par-

Dels idiotes agressius, els feixistes i altres «gangsters» n'hem parlat des d'aquestes mateixes columnes fa dues setmanes; ara ens pertoca dedicar la nostra atenció als idiotes passius, en el sentit grec de la paraula. Entre el normal o social i l'idiota hospitalitzat hi ha innombrables graus d'idiotesa, produïts pels defectes de la nostra vida i educació socials.

Aquests dies es parla molt del deure de contribuir. Aquesta manera d'invitar a la col·laboració pot ésser precisa atès el pensament actual de la gent, però concorda amb l'antiga educació religiosa per «manaments», la qual ha estat responsable, més que cap altra influència, de la superabundància d'idiotes passius. Mai no ha evitat que es formessin idiotes agressius, sinó que ha procurat sempre fer-se'ls seus.

La nova psicologia ha estat freqüentment atacada pels idiotes passius (innegablement, quan senten que la seva confortable passivitat està en perill, també saben atacar) pel seu caràcter social. L'han volgut desacreditar anomenant-la «religió». No obstant, la raó per la qual aquesta nova psicologia «predica» la col·laboració, es fonamenta sobre la convicció profunda que només per la col·laboració pot mantenir l'individu la seva salut psíquica.

El concepte del món psicològic actual és: la salut psíquica de l'individu —i amb ella la felicitat, la qual no és més que un grau superior de

Queipo de Llano, idiota en tots els sentits de la paraula

la salut psíquica — depèn de la significació que ha pogut assolir en la comunitat, en la seva professió i a ulls d'una persona de l'altre sexe a qui ell estima. No fer-ho tot per tal d'assolir la màxima significació, la màxima salut psíquica, la màxima felicitat individual, és idiotesa, en el sentit grec de la paraula i en el sentit modern d'estupidesa.

Demostrent que l'única significació que és capaç de donar salut psíquica i felicitat és la significació social, la psicologia moderna acaba amb el dualisme que ha mantingut la religió durant segles i segles: que els interessos de l'individu i de la societat no són els mateixos; que l'individu ha de fer «sacrificis»; que «la moral», «l'ètica» i «el civisme» exigeixen que actuï contra els seus propis interessos.

La nova educació postrevolucionària s'ha de basar sobre la nova «sòfia» de la psicologia moderna: ha d'ensenyar-se, ja a l'escola primària, en forma sempre adequada a l'edat dels infants, la unitat del interessos de l'individu i de la societat; que, per son propi interès, l'individu ha de prendre l'actitud més social enfront dels altres, del treball i de l'altre sexe. Ha de demostrar a l'individu que «social» no és «social»; que el problema de l'actitud vers els altres no es resol passant tranquil·lament hores i hores amb ells als cafès. Les tertúlies no contributives no són més que assemblees d'idiotes.

L'objectiu polític-social de l'antiga tragèdia grega, segons Aristòtil, era: *Katharsis tôn pathēmāton*. És a dir: purificar l'individu de les seves passions individualistes, de la seva idiotesa.

La tragèdia de la sagnant guerra civil que travessem, haurà de portar-nos la purificació d'Espanya. La purificació no solament de la idiotesa activa dels feixistes i altres «gangsters», sinó també de la idiotesa passiva que per al futur del país és encara més perillosa.

Solament quan tots sentirem que contribuir al benestar general no és un deure sinó una oportunitat d'augmentar la nostra pròpia felicitat, podrem edificar amb tota eficàcia la nova societat que anhelem.

ANTONI BRUCK

L L E G I U :

A la pàg. 3 :

Desencadenarà, Hitler, la guerra civil a Txecoslovàquia?, per Ramon Fabregat.

La nova Constitució urssiana, per J. Roure-Torrent.

A la pàg. 4 :

Un conte de Màxim Gorki, i un poema d'Agustí Bartra.

A la pàg. 5 :

Articles de Prudenci Bertrana i de Josep Sol.

A la pàg. 6 :

La pintura xinesa. L'esmaltador Soldevila.

A la pàg. 7 :

Un festival de dansa popular a la U. R. S. S.

A la pàg. 8 :

El moviment stajanovista, per Ventura Plana.

JOHN BULL O LA PERPLEXITAT

Oliveira Salazar.—...Tenint a Alemanya, no us necessito: per ací o per la porta!
John Bull.—“All right”: ho estudiaré conscienciosament.

PROXIMAMENT PUBLICAREM EL TEXT DE LA

CONSTITUCIÓ SOVIÈTICA

amb les esmenes introduïdes durant la discussió al VIII^è Congrés dels Soviets. Els nostres lectors podran llegir aquest document transcendental en la seva integritat i tal com ha entrat en vigència.

EL CINEMA I EL TEATRE

Una biografia de Pasteur

Les biografies que fins ara han estat portades a la pantalla no són gaire afortunades. Sovint els realitzadors s'han deixat arreballar per llur fantasia i o bé han desdibuixat el personatge central o bé han desfigurat la realitat dels fets.

hay, Nelly? ens ha fet conèixer un tipus de periodista arriscat i aventurer... Si això era poc per a fer-nos admetre el seu alt esperit d'adaptació, les seves dues pel·lícules —*El infierno negro* i la que ara comentem— en són una prova definitiva.

Una escena de «The Story of Louis Pasteur»

Quan s'ha tractat de biografar artistes, hom ha donat més atenció a la llegenda que no pas al document. Figures com les de Chopin, Schubert, Listz, Paganini, etc.,

La biografia cinematogràfica de Pasteur podrà agradar o no, segons el gust de cada espectador. Hi ha, però, una cosa en la qual tothom estarà probablement d'acord:

Una altra escena del mateix film

han desfilat davant els nostres ulls excessivament poetitzades i probablement allunyades de com foren en la vida real.

Cal distingir, per tant, entre els films veritablesment biogràfics i aquells altres que, inspirant-se en episodis de la vida de determinat personatge, ens en donen una visió arbitrària, per molt poètica que sigui.

A aquest darrer grup pertanyen pel·lícules com *Vuelan mis canciones*, *La reina Cristina de Suecia*, etc. La biografia cinematogràfica de Pasteur—a la qual ens referim—pertany al grup de les interpretacions realistes i, per tant, fidels.

Pasteur no és una figura d'aquelles que hom pot considerar brillants del punt de vista del cinema. Fou un home humil, modest, íntegrament consagrat a una tasca silenciosa, meritòria i tenaç. Transplantar aquesta vida al món dinàmic i espectacular del cinema no era una tasca fàcil. Encara més: era una tasca amb escasses possibilitats de reeixir.

Tanmateix, el film és acceptable. La noble figura del savi hi té el relleu que li pertoca, i l'interès de l'espectador no decau—com hauria estat natural suposar—, malgrat que el personatge central no és un protagonista adequat al cinema i molt menys al cinema americà.

Es indubtable que el treball intel·ligent i conscienciós de Paul Muni és l'element principal de tots els encerts del film.

Paul Muni té una característica essencial que cada vegada serà més estimada pel públic: no és un actor amanerat. Volem dir que és un actor flexible, multiforme, que assimila meravellosament totes les psicologies i interpreta de manera excel·lent els tipus més diversos.

Muni ens ha donat en *Scarface* una versió magnífica i fonda del gangster; en *Soy un fugitivo* ens ha fet tremolar presentant-nos l'infern de la vida d'un presidi; en *¿Qué*

que el treball personal de Paul Muni està al nivell de les millors produccions anteriors d'aquest gran actor.

R.

Piscator i l'art dramàtic

Al número de «Tribuna» corresponent al dia 10 hem llegit unes declaracions que el genial realitzador alemany, Erwin Piscator, fa a un col·laborador de l'esmentat periòdic i que nosaltres volem recollir per a demostrar la coincidència de les opinions emeses per la gran figura artística, amb les que nosaltres hem abocat en aquestes columnes. «Cal desaparar en cultura i art, com hom dispara amb canons» és una de les frases de Piscator; «hem d'anar a la mobilització total de l'art al servei de la revolució proletària» afegeix amb gran convenciment, tot lamentant-se que «malgrat uns esforços de gran mèrit, els teatres de Barcelona no s'han col·locat encara a l'altura de la situació, posant-se completament, francament i amb entusiasme al servei de l'aixafament del feixisme».

En unes converses celebrades a l'Ateneu Enciclopèdic Popular Erwin Piscator amplià el seu pensament contestant a les preguntes que hom li feia sobre la necessitat d'una nova estructuració teatral a casa nostra. El concepte del teatre polític no pas en un sentit restringit i de capella que alguns volen veure en els plecs d'aquest mot, sinó en aquella elevació moral que el proletariat sap posar en les seves lluites, té la seva projecció exclusiva en els experiments i assaigs que ha pogut realitzar allà on el clima li ha estat favorable, i és el nexa primordial de tot aquest bagatge teòric i pràctic que partint d'Alemanya ha pogut Piscator divulgar identificat amb el clamor de la classe obrera mundial.

Podem els professionals copsar l'inquietud que es suscita en aquest tomb de la nostra història? Amb una preparació adequada, amb una direcció responsable i diligent dels problemes de l'art, el professional podrà adaptar-se a les noves condicions escèniques, puix que haurà estat rebutjada aquella influència morbosa de la zona burgesa. Piscator creu que al costat de l'actor professional, reivindicat de les seves velleïtats vanitoses, hi ha l'actor «amateur» que complementa útilment la labor del professional, i reconeix que cal descobrir forces noves, joves, i portar-les a l'escenari. Com descobrir aquestes forces noves? Nosaltres hem estat i som partidaris dels concursos oberts de

«Cèlia, la noia del carrer d'Aribau», de Xavier Regàs, al Poliorama

Dissabte passat a la tarda tingué lloc l'estrena d'aquesta obra que presenta al Poliorama la companyia d'Enric Borràs.

Aquesta obra, diguem-ho tot seguit, no innova res, no desperta cap gran entusiasme artístic, però, dintre el que és norma en el teatre català actual, resalta com una obra bona.

I ho és, sobretot, si el nostre adjectiu l'apliquem segons l'efecte que l'obra fa en el públic. Això, precisament, segons confessió pròpia, és el que es proposava el seu autor. Propòsit que, indubtablement, ha assolit. L'ambient de mitges virtuts que estan a dispena a casa la Cèlia és ben vist. I és tan magníficament interpretat per les actrius —joves i boniques, d'altra banda— de la companyia del Poliorama, que en resulten unes escenes ben teatrals.

L'argument de l'obra és senzillíssim. Es tracta d'amagar a la mare d'Isabel —una de les noies de la Cèlia— la vida que aquesta havia portat a ciutat. Això, com és de suposar, es presta a un seguit d'escenes vives, que són teatralment ben resoltes per l'autor.

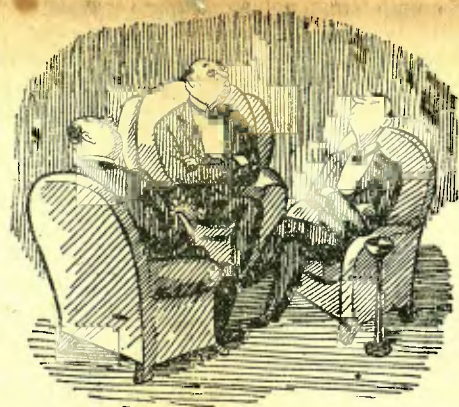
Els caràcters no volen ésser profunditzats. Alguns, però —sobretot les noies—, per bé que esquemàtics, tenen força relleu. Altres, però —i són els menys—, són una mica falsos. Pensem, sobretot, en la mare d'Isabel, que interpretava la senyora Fremont, i la noia filocomunista, que l'espectador no arriba a entendre gaire.

Els papers masculins de l'obra no són pas els més forts. Un caràcter, però —el del regidor radical—, cobra una força singular gràcies a la notable interpretació que en fa el senyor Codina. Els que interpreten En Galceran i En Jané també són molt ben vistos, tant per l'autor com per aquests dos actors de talent.

Per fi, ens cal parlar dels dos personatges més importants, interpretats per Enric Borràs i Assumpció Casals. Tant l'un com l'altra donen als respectius papers un accent d'humanitat que fa molt de bé a l'obra, ja que la humanitat profunda, com hem vist, no és pas el seu fort. Es altament d'elogiar aquest entusiasme que posa sempre en els seus papers l'excellent actriu, i d'admirar la joventut persistent del gran actor.

El públic rebé l'obra molt favorablement. La va aplaudir molt i féu sortir repetidament l'autor a l'escenari.

J. S.

—Si, admito que en certes circumstàncies jo seria capaç de cometre un crim. («Life».)

Valor humà del cinema soviètic

I si parlàvem del cinema soviètic? La pregunta està feta sense intenció d'exigir una resposta més o menys concreta. De primer, perquè no era la meua intenció, en fer-la, parlar del cinema soviètic com d'un

hom no pot concebre'n cap que no sigui l'expressió d'un estat d'ànim, si parlem de l'obra en relació amb qui la concep, i a una inquietud universal si ens referim a aquells als quals va dirigida

Una escena del film urssià «El camí de la vida».

fet, sinó, més aviat, com d'una idea. Això sí que és, veritablement, interessant. No tot ha d'ésser parlar d'Eisenstein, sobretot ara que hom no en parla gaire. Sense que aquesta observació contingui la més petita quantitat d'ironia. El que interessa—i el que, en realitat, interessava sempre—és el cinema soviètic com a fet, com a fenomen estètic o social, però com a tal, com a cosa que respon a una necessitat determinada; i aquesta necessitat, en el cas concret a què ens referim, és la de donar forma a un nou sentit de la civilització i de la cultura.

Hom ha parlat excessivament que aquesta civilització i aquesta cultura volia posseir o posseïa, de manera exclusiva, un sentit unilateral. Descartant, amb bona o mala fe, tot allò que podia ésser aliè, estrany, a la seva procedència política i doctrinal. L'absurd d'aquesta pretensió s'endevina i comprova a penes feta la consideració que l'art, en la seva forma i en la seva expressió, no admet fronteres. Una imatge determinada, segons referim al cinema, compta amb la mateixa força expressiva en relació a un habitant de la Polinèsia i amb un altre del Continent europeu. El que el diferencia, i llargament, és la seva interpretació. I aquesta interpretació té un aspecte tan purament subjectiu que no pot resar, en cap cas, amb l'essència mateixa de l'art.

Convé, però, advertir que no hi ha possibilitat d'establir les característiques essencials d'un art sense que aquest no respongui a una determinada necessitat espiritual? El cinema, art del nostre temps, no tenia de l'art més que característiques formals. La dinamicitat, la inquietud d'altres coses, d'altres perspectives. Però, en definitiva, no res més. Bona prova d'això és que per a aquells que pretenen buscar la puresa de tota manifestació artística, en el cinema la hi trobaven, com a manifestació exterior, en els films de gangsters, o en aquells altres, que en són els seus antecessors més directes, del Far-West.

Rússia no podia deixar de tenir present l'enorme capacitat expressiva del nou art. Amb això, i amb la reflexió que el mateix

Tota la intensa emoció humana dels films soviètics té, en la seva base, i com a causa directa i immediata, aquesta senzilla, sen-

El gran director soviètic Eisenstein

zillíssima raó. Que és un art per a multituds i que ha de reflectir les inquietuds, els moviments d'aquelles multituds: i que

Una escena del magnífic film soviètic «Txapaiev»

ambient provocava, que el cinema podia ésser un eficaç mitjà de propaganda—potser el més eficaç de tots els imaginables—, n'hi havia prou per a transformar un simple espectacle en un art autèntic. En art, perquè

els Sovièts—més clarament, els productors soviètics—ho han entès així. Ho entendran així, algun dia, els nostres cineastes?

J. RUIZ DE LARIOS

GUTENBERG, S. A.

Fàbrica de maquinària per a les Arts Gràfiques

Nàpols, 215 - Telèfon 55723
BARCELONA

CASA REÑE

COPIES a màquina

CIRCULARS

amb multicopista a preus reduïdíssims

MONT-SIÓ, 18, pral. - Telèf. 18053

MIRADOR - Tel. 11628

FITO
CAMISER ESPECIALISTA
EXIT EN LA MIDA
JAUME I, 41
Telèfon 11656

MIRANT A FORA

DOCUMENTS

La nova Constitució urssiana

Un dels països més endarrerits d'Europa era la immensa Rússia. Tot just un centenar d'anys enrera hi imperava el règim de servitud; la Revolució francesa havia ja exiliat de tot el nostre continent el feudalisme, i a Rússia encara es mantenia. Abolida que hi fou la servitud, en la pràctica perdurà llarg temps. En el període immediat anterior a la gran Revolució bolxevic, Rússia estava sotmesa al terror, a l'esclavatge polític, a la ignorància, a l'embrutiment, quasi al salvat-

met atendre les necessitats d'instrucció de la immensa població de les nacionalitats soviètiques; de mal rutllar segons una complicada maquinària burocràtica a funcionar bé d'acord amb una lògica simplicitat; de l'apatia i el temor a la preparació i a l'alegria. El poble dels grans aprofitadors avui es regeix pels principis: «Qui no treballa no menja» i «De cada u segons les seves capacitats, a cada u segons el seu treball».

El tòpic capitalista de que l'ambició és el

Espitllera

La bicicleta y el comunisme

El camió ciclista Antonin Magne va participar a la manifestació celebrada recentment al Velòdrom d'Hivern, a París. Aquest fet — normal a qualsevol país democràtic — ha excitat la ira de La Liberté, diari feixista.

«Quan un gran camió internacional — diu La Liberté — demostra obertament, públicament, opinions que no tenen res a veure amb la manera de girar els pedals, es surt del seu paper.

«Certament, no trobem cap inconvenient que Antonin Magne — car és d'ell que es tracta — sigui comunista si així li plau. Es el seu dret més estricte. Aleshores, però, que deixi el seu ofici.»

Però encara hi ha més. El diari en qüestió porta la seva absurditat a l'extrem de comparar la «situació de Magne» amb la d'Eduard VIII, «obligat d'abdicar pels seus amors o de renunciar als seus amors.» (Sic.)

Un periodista que planteja aquest dilema: la bicicleta o el comunisme, es mereix que hom li planteji aquest altre: o deixar d'ésser ximple o deixar d'escriure.

Quin home accepta una situació semblant?

Aquesta història circulà per Roma; naturalment, «sotto voce»:

«Un enviat del Negus arriba secretament a Itàlia per a discutir les condicions de pau i és rebut en un gran saló, on estan reunits el senyor Mussolini, el Gran Consell feixista i el rei. Mussolini dicta les seves condicions: el Negus resta Negus i emperador d'Abissínia, però Mussolini nomenarà els ministres, controlarà les finances, les mines, l'exploració del país i el Negus signarà els decrets.

L'enviat del Negus s'enfada i diu: — Aquesta proposició és un escàndol! Quin home acceptaria una situació semblant?

En aquest moment una veu tímida respongué:

— Jo.

Tothom mirà d'on venia la veu: era el rei d'Itàlia que havia parlat.

L'èpica feixista

El Lavoro Fascista, òrgan de les «corporacions», ha publicat la lletra que un «camisa negra» ha enviat d'Abissínia. La lletra — diu l'alludit periòdic — «té una bellesa singular, èpica, de gran importància documental, i una noblesa bella i senzilla».

Vegeu: «Deu abissinis — diu la carta — caigueren sota les boles del meu rifle, que no falla mai, i dos sota el meu punyal. Un altre abissini quedà ferit. Aquest moro brut, a despit de la seva cama rompuda, continuava tirant-me. Aleshores, arrossegant-me com una serp, em vaig acostar al covard i li vaig clavar el punyal a l'espatlla».

Com diu l'òrgan feixista, «té una bellesa singular».

I «documental».

Dues anècdotes de Sigmund Freud

Un dels homes de ciència més famosos, i que més han influenciat la nostra època, Sigmund Freud, metge vienes, pare de la ciència de l'ànima, del psicoanàlisi, sembla que no veu gaire reconeguda pels seus compatriotes la seva grandesa.

D'una vegada protestà a l'oficina d'imposos d'un gravamen excessiu que se li exigia, d'aquesta manera:

— La vostra, és l'única oficina del govern que està disposada a admetre la meua grandesa.

En altra ocasió, quan va sentir dir que els nazis havien cremat els seus llibres juntament amb els d'Heine i altres famosos autors no-aris, exclamà:

— Menys mal que m'han cremat en bona companyia.

Anunci

«URGENT. — Canviaria corona, ceptre i mantell reial, per una gorra, una canya de pescar i un vestit (encara que sigui usat). Ofertes a: Eduard, Londres.»

La llegenda torna

— Té! Els reis tornen a casar-se amb les pastores!

Aquest número de MIRADOR ha estat passat per la prèvia censura

ESDEVENIMENTS

Desencadenarà, Hitler, la guerra civil a Txecoslovàquia?

ELS MAQUIAVEL·LICS PLANS DE HITLER

L'Alemanya nazi no ha de reparar en mitjans ofensius, en el seu pla d'agressió criminal contra el món civilitzat. És evident que la finalitat de la política hitleriana és la guerra contra la U. R. S. S. Tot el d'ara no és res més que preparatius. Remarcava un comentarista a l'Europe Nouvelle l'any passat, que Alemanya no es llançaria de seguida a una guerra. Durant els pròxims mesos—diu—Alemanya no ata-

nega jurisdicció a la S. de N., que fet i fet és igual, i s'evita la tramesa de voluntaris i la intervenció efectiva de França, ajudant el govern legítim contra els alemanys «sudetes».

LA MINORIA ALEMANYA DELS «SUDETES»

Quí són aquests alemanys «sudetes»? Què representen dintre l'Estat txecoslovac? Quina és llur força efectiva, capaç de posar eventualment en perill l'existència de la República democràtica fundada per Masa-

ryck i Benes? El corrent emigratori germànic cap a l'est s'explica per la superpoblació de la zona renana. Els nuclis emigrants seguien les conques del Danubi i de l'Elba i s'estengueren per Àustria i els territoris veïns a Baviera, on quedaren els nuclis més importants; altres més petits es distribuïren per la Transilvània, Polònia, Besaràbia, etc., formant un grup que compta més de 75 milions d'habitants. La regió dels «sudetes» és on domina el nucli vingut d'Alemanya, atret pels progressos de la colonització eslava en les valls de Bohèmia i Moràvia. Ètnicament, aquesta regió constitueix el límit occidental de la difusió de l'eslavisme. És la regió més coneguda orogràficament amb el nom de «massís o quadrilàter de Bohèmia», que comprèn la Silèsia i la Moràvia occidental. Dintre aquest sistema s'enclouen, també, les muntanyes marginals bohèmies que pertanyen a l'Alemanya, denominades Erzgebirge, o sigui muntanyes me-

Masarik, el forjador de l'Estat txecoslovac.

carà cap dels seus veïns. Treballarà més aviat a dissociar la Petita Entesa, a neutralitzar Txecoslovàquia per la influència del front alemany, a separar Iugoslàvia de Romania arrossegant-la cap a Hongria, a atreure Itàlia fora d'Europa. En quant a Àustria, pensen a Berlín que és un fruit que madurarà tot sol.

Fins ara els resultats que hagi pogut obtenir el nazisme en aquest mètode demostren el fracàs més rotund, pel que fa a dissociar els Estats que constitueixen la Petita Entesa. La mateixa conclusió del pacte amb el Japó contra la U. R. S. S. diu ben clarament la poca confiança que la pròpia diplomàcia hitleriana té en els seus propis mètodes de persuasió a Europa, quan ha d'entendre's amb l'Extrem Orient, contra Europa. De manera que, en realitat, l'ajut criminal que presta Hitler als generals facciosos en homes i armament, no és més que un episodi de la gran batalla que, fracassada o amb pocs resultats positius en el terreny diplomàtic, de cada dia anirà prenent major envergadura bèl·lica.

Ha trobat el nazisme uns còmplices en els representants autèntics de la vella societat espanyola, decadent i obscurantista, sintetitzada en aquests generals traidors que amb el seu sadisme són un oprobí de la humanitat. Els seus plans guerrers de dominar el nostre país per a fer-ne un tascó contra la democràcia, fracassaran. La mateixa Alemanya nazi n'està convençuda d'aquest fracàs, però no renuncia als seus propòsits d'agressió. Per a quan hagi de deixar córrer els assumptes d'Espanya, ja es prepara una altra provatura tàctica per Txecoslovàquia.

Diuen els medis informatius francesos que per a Hitler l'aixecament militar de Franco ha estat una experiència decisiva per als seus plans txecs. Els «sudetes» nazis han rebut ja ordres de començar una veritable guerra civil dins de Txecoslovàquia. La situació geogràfica de Txecoslovàquia, encaixonada entre Alemanya, Àustria, Hongria i Polònia, amb una sola nació aliada al extrem sud, Romania, pot fer concebir l'esperança al nazisme d'aixafar-la sense gaire esforç. Si una agressió d'aquesta naturalesa es produís, entrarien immediatament en joc els pactes amb França i la U. R. S. S., i caldria suposar que, aleshores, França no podria inhibir-se sota el pretext de la no intervenció. Precisament, avançant-se a aquesta eventualitat, suposen els medis informatius francesos que Hitler vol repetir el procediment que tan bons resultats li ha donat fins ara, en la seva intervenció en els afers interiors d'Espanya. Ajudar la minoria alemanya de Txecoslovàquia oficiosament en la guerra civil contra el govern de Praga i presentar-la com un assumpte de política interior. Així es

tàl·liques; demés, la porció extraalpina de la nova Àustria. La riquesa minera de l'Erzgebirge atragué les poblacions germàniques de Baviera i de Saxònia i junt amb els camperols dels marges del Danubi, germanitzaren aquesta zona, però no pogueren passar més enllà, continguts pel nucli eslav que dominava la plana. Amb el triomf del corrent nacional txec, i la consegüent formació de l'Estat, el nucli eslav dominant recobrà la posició que havia perdut, en favor del germanisme, quan la perifèria bohèmia quedà despoblada després de la guerra dels trenta anys i el sentiment nacional oprimí tota la dominació austriaca.

Així i tot els alemanys de Txecoslovàquia formen un nucli de més de tres milions d'habitants que representen el 23'5 per 100 de la població total. Junt amb la minoria hongaresa arriben a uns quatre milions, o sigui el 29 per 100.

Les diferències ètniques no impeden una col·laboració política. Dels 300 llocs de què es compon la Cambra, 65 pertanyien als cinc partits alemanys existents, alguns dels quals col·laboraven amb el Govern i d'altres mantenien una oposició més o menys declarada. Per aquesta causa els partits alemanys no formaven un nucli compacte, ans bé es neutralitzaven mútuament. Havien de venir les eleccions del 13 de maig del 1935 perquè sota la influència del III Reich el nacional-socialisme prengués forma i sorgís un nou partit, l'Heimfront, que comptava en la nova Cambra amb 55 llocs. Aquest partit, conegut amb el nom de la regió geogràfica de «Sudetes» és dirigit per Conrad Henlein i compta amb el diari «Die Zeit» i la revista «Rundschau». La seva finalitat primordial, segons la declaració bàsica del partit, és d'assolir la unitat de tots els alemanys dels «Sudetes», refusar la lluita de classes i combatre la cultura bolxevic. Assaguen que no negaran la seva col·laboració responsable i lleial al Govern, però afegeixen que «els alemanys dels «Sudetes» no podran rompre mai els lligams indestructibles que els uneixen a tota la nació alemanya, i posaran en el primer pla de llur esforç el manteniment de la base vital de llur nacionalitat».

La mentalitat i el programa són essencialment nazis. Fins a quin punt poden convertir-se en un instrument d'agressió posat a les mans tacades de sang de Hitler, l'esdevenidor ens ho dirà. Per vulnerable que sigui la frontera txeca, si el nazisme alemany es decidís a una nova provatura, veuríem segurament la seva desfeta a les planes de Bohèmia, com l'estem presentant a les ribes del Manzanarès.

RAMON FABREGAT

Molotov informant sobre la nova Constitució davant el VIIIe Congrés dels Sovièts.

gisme; el tsar, l'element palatí i la noblesa en general i els estaments clerical i militar convertits en castes vivien entre la més egoista disbauxa, absolutament aliens a tot progrés i utilitzant el fuet com a barrera infranquejable per a separar de la seva presència aquella enorme massa de milions d'homes famèlics i ineducats. Rússia era un país miserable, i els elegits esmerçaven tots llurs esforços per a aguantar aquell trist estat de coses que els permetia a ells mantenir-se en l'opulència i passar la vida com en una orgia constant. Què importava que el poble visqués entre dolors i amb la mort arrapada a l'esquena, que el capitalisme es manifestés amb la pitjor entranya, que els abusos i excessos de tota mena estiguessin a l'ordre del dia, que la indústria, l'agricultura i les diverses activitats anessin desacompanades amb el temps, que la fam estengués els seus tentacles, si els potentats podien dur una vida còmoda i dissipada?

Octubre del 1917. El poble en armes enderroca el castell de la ignominia; el terrabastall trontolla el món sencer. Els homes que havien trempat llurs consciències en les malvestats, aquells que havien surat per damunt de la ignorància, feren sentir la seva veu amara de justícia i el poble en compregué el significat.

El règim capitalista i l'esperit de l'imperialisme foren vençuts. La fe, la voluntat i les doctrines marxistes anaven a construir damunt del buit una societat nova, una societat sense explotadors ni especuladors, sense desigualtats ni classes, una societat justiciera, una societat en la qual tot fos de tots i per a tots.

Guiat pel temperament ferri de Lenin, el poble rus esdevingué una unió de Repúbliques Soviètiques, la U. R. S. S. El desig decidit, tenaç, intorçable, d'edificar el règim socialista movia totes les activitats i la voluntat de cada un dels dirigents d'aquell gran poble proletari.

Des d'aquell instant, el moviment ha portat una línia ascendent magnífica, única en la història. L'analfabetisme s'ha convertit en interès per a les qüestions socials i econòmiques i per a l'entrada en l'estadi de la cultura. La indústria i els mitjans de producció han sortit de l'estat irrisori d'antany per a entrar en el progrés, fins el punt d'assolir una prosperitat inigualada arreu. L'exploatació de l'home per l'home, que a la Rússia tsarista tenia unes proporcions magnètiques, ha estat eliminada amb la liquidació del capitalisme industrial i urbà, dels terratinents i dels kulaks. La immoralitat política ha estat arrancada d'arrel per la dictadura del proletariat. L'economia estantíssima ha estat esbandida per a donar neixença a l'economia socialista. La vella Rússia ha esdevingut, en una paraula, un conjunt de nacionalitats lliures en el qual l'obrer i el camperol, el poble, disposa dels seus destins i edifica una societat en la que la col·lectivitat posseeix la terra, el subsol, les aigües, els boscos, les fàbriques, les mines, els mitjans de transport, l'electricitat, els serveis públics, l'agricultura, les vivendes, en fi, tota la riquesa, per al profit de la mateixa col·lectivitat.

El camí realitzat per la U. R. S. S. és una cosa veritablement gegantina. En el transcurs dels seus pocs anys d'existència, ha passat d'ésser l'Estat més endarrerit d'Europa al poble més saturat del progrés; de tenir una escassa productivitat a posseeir els elements més perfeccionats i a desconeixer la crisi i l'atur forçats; de no comptar amb institucions de cultura a tenir-ne una vasta xarxa perfeccionadíssima que per-

La lectura del volum de les «Ediciones Europa-América», que conté els informes presentats pel President del Consell de Comissaris del Poble, company V. Molotov, al VII Congrés dels Sovièts de la U. R. S. S. (gener i febrer del 1935), ens ha suggerit el precedent comentari. Aquests informes, aplegats amb el títol *La sociedad socialista y la democracia soviética*, posen de relleu amb claredat sàvia i amb dades i estadístiques feaents les situacions de la U. R. S. S. en els primers anys de la revolució i avui i el pas gegantí realitzat, i evidencien el significat i el valor d'aquesta Constitució ara aprovada, nascuda d'una comissió acordada crear en aquell Congrés. Aquests informes de Molotov i el discurs pronunciat pel company Stalin en discutir-se, en el VIII Congrés dels Sovièts, el projecte de la Constitució, esdevenen documents de primeríssim valor per a l'estudi de l'esmentada llei fonamental i per al coneixement de l'estat de la U. R. S. S.

J. ROURE-TORENT

CAMISER ESPECIALISTA
EXIT EN LA MIDA

JAUME I, 41
Telèfon 41658

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correus: Apartat 190
Telegr: "Carburós"

BARCELONA
Mallorca, 232

Telèfon 73013

CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Bergà (Barcelona) i Corcubion (Corunya) :: OXIGEN 99 % DE PURESIA, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova :: ACETILEN DISSOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid, Palència i Còrdova :: FERRO MANGANES; FERRO SILICI :: SOCARRIMAT; SECAT de fils i peces de seda, cotó i altres teixits :: CALEFACCIO INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica :: GENERADORS, BUFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS ESTUDIS CONSULTES I ASSAIGS GRATIS

LES LLETRES

COMPANY! - CONTE DE MOLTS

MAXIM GORKI

En aquella ciutat tot era estrany i imprevisible. Innumerable esglésies tributaven al cel les seves cúpules lluentes i policromades; les parets i les xemeneies més altes que el campanars, i els temples estaven confosos pels edificis industrials, perdent-se entre les regulars muralles de pedra, com flors fantàstiques entre la pols i la desolació de les ruïnes.

I quan les esglésies llençaven al vent les campanes cridant a oració, les seves veus metàl·liques, arrossegant-se damunt del ferro de les taulades, perdien el so en mig dels carrers estrets i tortuosos i dels profunds laberint de cases.

Els edificis eren immensos i molt pocs bonics. Les gents deformes i mesquines. Durant el dia, els homes, com a corrents grises, obscures, opaques, marxaven precipitadament per aquells carrers bruts, i amb famèlics esguards cercaven uns el pa, altres les diversions, altres, finalment, parats a les cantonades, espaven angoixosos i hostils l'espectacle dels debils rendint-se resignats a la voluntat dels forts.

Els forts eren els rics. Tothom creia que només el diner podia donar l'omnipotència i la llibertat a l'home. Tothom freturava el poder, perquè tothom era esclau. El luxe dels rics feia néixer l'enveja i l'odi dels pobres. Ningú no coneixia més dolça música que la que fa el diner en dringar, i, en conseqüència, tothom era enemic del veí i la crueltat els dominava a tots.

Rares vegades el sol lluita damunt de la ciutat; la vida, però, sempre era tènica i els homes semblaven ombres. De nit s'encenien molts llums, tots alegres; llavors, els carrers s'omplien de dones famolenques que venien els seus besos; arreu ferien les narius flaires agudes de rics menjars, i a qualsevol lloc hom veia brillar àvidament els tristos ulls dels morts-de-gana. Lentament, omplien l'espai debils laments d'una immensa, d'una horrible infelicitat, tan aguda que ni veu tenia per a clamar amb més força.

Tothom vivia afadigat i ple d'agitació; tothom se sentia culpable, molt pocs eren els que es creien posseïdors de la raó, i aquests pocs eren els més salvatges, els més cruels, els més implacables...

Tothom volia viure i ningú no sabia com; ningú no podia seguir lliurement les seves aspiracions, i a cada pas cap endavant es veia obligat involuntàriament a tornar enrera, car el present amb les seves mans fortes i pesades com les d'un monstre aturava l'home en el seu camí i li ofrenava les seves llòbregues abraçades.

L'home, angoixós i espantat, es deturava davant d'aquella faç lletja i monstruosa de la vida. I ella, amb els seus mil ulls tristos, li mirava el cor implorant-li quelcom, i aleshores l'ànima de l'home sentia com se li debilitaven les imatges diverses de l'esdevenidor i el seu plany d'impotència es perdia entre el cor inharmoniu de les lamentacions, dels crits de tots els infelços màrtirs de la vida.

A tothora es notava el fàstic o l'agitació o la por; i entorn d'aquella gent, immòbil, com un penal, reflexant els càlids raigs del sol, hi havia aquella ciutat malenconiosa i paorosa, aquells grups regulars i desagradables de pedres que voltaven els temples.

La música d'aquella vida només era un plany de dolor, d'odi i de rancúnia, un feble remoreig d'animositat temorega, un crit sec i commovedor de crueltat, un anhel voluptuós de violència...

Entre el trist i inútil afany, entre dolors i desventures, la confosa convulsió de la necessitat insatisfeta en el llot de l'egoisme més baix, pels subterranis de les cases on vivien aquelles misèries creades per la riquesa de la ciutat, es movien somnadors invisibles, solitaris amants de fe en la humanitat, inquiets predicadors de rebel·lió, espurnes sedicioses del foc llunyà de la veritat.

S'enduïen amb ells als subterranis, secretament, minúscules, llavors sempre fructíferes d'una doctrina simple, bella i noble, austera, dolça, amorosa, amb una mirada apostòlica. Sembraven aquella veritat evident i salvadora en els cors foscos dels homes esclaus, transformats, per la força dels avars i per la voluntat dels cruels, en instruments orbes i taciturns de profit pels altres.

I aquests homes obscurs i esclaus, encara desconfiats, escoltaven el so de les noves paraules, música agradable que satisfia llurs cors que, inconscientment, ja ho esperaven des de feia temps. Aixecaven poc a poc la testa, i anaven trencant les cadenes dels enganys amb les quals els havien lligat els potentats.

A la seva vida, plena d'animositat callada i concentrada; al seu cor, emmetzinat per les múltiples ofenses; a la seva consciència, morta; a aquella existència difícil i trista, plena d'amargors, d'humiliacions, de dolors, arribava una paraula simple i serena: «Company!...»

No era nova per ells, aquella paraula: alguna vegada l'havien sentida ja i adhuc pronunciat, però fins aquell moment havia tingut un significat buit, sense calor d'humanitat, com totes les paraules conegudes que es poden oblidar sense sentiment.

Ara, però, aquella paraula, clara i forta, tenia un altre so, una altra emoció, un altre esperit; tenia quelcom de brusquedat, d'enlluernadora, de polidèrica, així com un brillant. L'acceptaren i començaren a dir-la amb cura, donant-li tota la dolcesa del cor, amanyagant-la com una mare que bressola el fill.

Com més profundament penetraven en l'ànima serena de la paraula, la trobaven més significativa, més bella, més clara.

«Company!...» — deien.

Sentien que aquesta paraula havia vingut per a unir tot el món, per a enlairar tots els homes fins a la llibertat, per a lligar-los amb uns nous llaços de forta estimació i de desig cap a la redempció.

Quan la paraula es gravà en el cor dels esclaus, els esclaus començaren a deixar d'ésser-ho. I un dia anunciaren a la ciutat i a totes les seves activitats una altra gran paraula humana: «No vull!»

Lavors, la vida es deturà, perquè ells, els esclaus, són la força que li dona el moviment. Es deturà la corrent d'aigua, s'apagà el foc, la fosquedat s'apoderà de la població, i els aparentment forts se sentiren infants.

La por planà pel damunt de l'ànima dels

Aquest gaudi de la comunió dels abjectes amb la gran família dels treballadors regnava arreu de la ciutat, mentre tèrbols ulls ho observaven des de les cases tancades.

El captaire, el qual s'allunyava llençant-li una misera moneda, preu de la compassió dels farts, també sentí aquesta paraula i li semblà la primera almoïna capaç de donar-li una mica de gratitud en el seu pobre cor, corromput per la misèria.

L'auriga, jove ridícul, l'home que sentia l'espantada tustada pels senyors per a que tra-

violents, els quals es veïeren en la necessitat de cobrir la seva vida contra els rebels, incerts i atemorits davant de la força que es deixondia.

L'espectre horrible de la fam se'ls presentà, i els seus fills ploraven.

Les cases i els temples, voltats de tenebres, es confongueren i formaren una massa de pedres i ferro sense ànima; un silenci sinistre omplí els carrers; la vida es parà, perquè la força que la feia moure s'havia conegut ella mateixa. L'home esclau havia trobat la paraula justa, màgica, invencible, per a expressar la seva voluntat; s'havia alliberat de l'opressió i s'havia reconegut la seva empremta de creador.

Eren dies d'angoixa pels poderosos, pels que es creïen amos de la vida. Cada nit en valia mil, tan espeses eren les tenebres, tan apagadament brillaven els fanals de la ciutat morta. Aquesta ciutat, creada pels segles, monstre immens que xuclava la sang dels homes, llavors es presentà amb tota la seva monstruosa nul·litat, com una carcassa de pedra, ferro i fusta. Els finestres de les cases, fredes i tristes, estaven ben closes, i pels carrers deambulaven gosadament els vritables amos de la vida. Ells també tenien fam, potser més que els altres, però ja hi estaven habituats i els sofriments del cos no els eren tan coents com pels potentats. Res no podia apagar el foc sagrat de la seva ànima. La consciència de la pròpia força els abraçava i el pressentiment de la que es creïen amos de la vida. Cada nit ne victòria els feia espurnejar els ulls.

Caminaven pels carrers de la ciutat, d'aquella presó melangiosa i estreta on havien viscut menyspreats, on havien estat ultratjats, i veïen la gran importància de la seva obra, la qual els feia veure el sagrat dret que tenien d'ésser els amos de la vida, d'ésser els seus creadors. Llavors, amb nova energia, amb una corprenedora claredat, se'ls presentà la paraula capaç d'animar i unificar tothom!

«Company!»

Retrunyí entre les paraules mentides del present com un anunci de l'avenir, d'una nova vida bella igualment per a tothom.

«Quan?» — es preguntaren, i compregueren que això depenia de la seva voluntat, perquè només ells podien acostar o allunyar la data de la seva alliberació.

La prostituta, adés bèstia mig famolenca, que esperava anhelosament en la fosquedat del carreró l'arribada d'algú que se li acostés i li comprés per unes monedes les seves manyagues forçades, també sentí aquella paraula; la sentí mig somrient, confosa, i no es decidia a repetir-la. Un home que no havia vist mai se li acostà, li posà una mà a l'espatlla i li digué amb to germanívol:

«Company!»

I ella somrigué tímidament per no plorar d'alegria. Perquè era el primer cop que el seu cor ultratjat sentia el plaer d'una veritable dolcesa plena d'emoció. En els seus ulls, que adés miraven el món descaradament, hi aparegueren les llàgrimes d'una primera felicitat pura.

Molts
dels molts que s'aixecaren
no tornaran.

Molts
caigueren fulminats
i d'altres, lentament, com alts
arbres que vacillen,
es decanten
i es trenquen per les ferides
de l'acer de les destrals.

Alguns caigueren
cara les estrelles
i d'altres cara al fang.

Anaren a la lluita
no per fer més belles llurs vides
sinó perquè ho siguin les dels que vindran.

Molts
dels molts que s'aixecaren
han deixat boques i sexes que els cridaran.

Res no sabien
de ciències, art i lletres;
miraven els llibres
com un lluminós enigma
que brillava a l'altra riba
i malgrat no creure en la invenció de Déu
molts dels molts signaven fent una creu.

Mai més
no llescaran el pa a taula,
ni cridaran per les voreres,
ni beuran cafè,
ni escopiran;
no es notará
llur absència en els atapeïments
gregaris dels metros i tramvies,
ni en els clamors dels camps d'esports,
ni en les manifestacions dels milers i milers.
Però empenyeran pels camins que han obert
i en la consciència col·lectiva
estaran presents
i vivents.

Molts
dels molts que hi anaren
no han tornat ni tornaran.

Els mateixos pics i pales
que obriren les trinxeres
han obert les seves fosses,
han cavat la terra negra,
la terra erma,
la terra verge
que era un somni de relles
i de fecunditats impossibles.

I quan els amagaren
per sempre de la llum del sol
els núvols desfilaven amb ritmes
sincopats de marxa fúnebre,
els corbs eixamplaven
el neguit dels seus cercles
i el vent portava plors
de fonts estroncades.

Molts dels molts que s'aixecaren...

Jeuen
embolcallats amb les banderes
de llur pròpia sang vessada
esperant els nous dies ardents.
Senten ja el ronc dels tractors,
l'estripament de la roturació,
l'oneig daurat de les espigues
i la impaciència de la falç.
I per la força
d'ignorades llavors
que esclaten
llurs punys closos s'obren
en mans que ajuden
pujar a la llum l'ofrena
fervent d'ignies flors.

No han tornat ni tornaran
molts dels molts que s'aixecaren.

AGUSTÍ BARTRA

TALLER DE FOTOGRAVAT
COL·LECTIVITZAT

ANTONI MARTÍ

C. N. T. - A. I. T.

AVINYÓ, 19, PRAL. TELÈF. 17047

La nova estructuració bancària impulsada i dirigida
pels mateixos treballadors, inicia una era d'estreta
col·laboració entre la Banca i tots els elements pro-
ductors que han de contribuir a l'adveniment d'una
economia ajustada als progressos socials realitzats

A Barcelona, i a la resta de Catalunya, la

BANCA ARNÚS

us ofereix els seus serveis per a totes les vostres
operacions bancàries

LES LLETRES

“Una adolescència”, de Josep Sol

Fa temps que jo vaig fer la meua coneixença literària amb Josep Sol. M'havia enviat la seva primera obra, *Elinor*, editada, com la d'ara, en *Els Quaderns Literaris*. Confesso que, d'antuvi, el títol no em fou simpàtic, però llegint-la vaig comprendre que l'autor m'ho seria. Hi vaig veure qualitats remarcables de narrador sincer i gens petulant i una mena de neguit d'excel·lent que l'empenyia. A més, he de dir-ho amb franquesa, era dels meus, dels que vibren per a escriure i fan literatura del vibrar de llurs nervis i del bullir de llur sang. Li vaig

adreçar uns mots, donant-li les gràcies de l'ofrena del volum i encoratjant-lo, tot fent-li, ensem, la deguda justícia. Josep Sol tingué per a la meua lletre, la deguda gratitud i vingué a casa a visitar-me. El vaig veure tal com me l'havia imaginat, tal com me'l pintava la seva mateixa prosa, el seu mateix estil, el seu enamorament per les meravelles de la naturalesa i el seu neguit de jove que aspira a redimir-se del món material i adora la bellesa del cos com un hel·lènic. Tot això, que apuntava en *Elinor*, es troba en *Una adolescència*, ja ben madur, espremut i fermentat, potent i fort, capaç d'embragar, com el vi de les vinyes que ell considera imprescindibles, en pintar els seus magnífics paisatges, amb els quals il·lustra l'obra actual. Parlo així, perquè no és pas difícil d'endevinar que Josep Sol descriu la pròpia adolescència, en descriure la de Jaume Vinyes, i que decora l'estudi psicològic amb tots els elements que li ha proporcionat la contrada on ell visqué la seva infantesa, eixamorada de la llum i de salarbor mediterrànies.

En les primeres paraules que diu el protagonista, es troba condensada tota la inquietud espiritual d'una vida que, en despertar, ja pressent que el món és massa enorme i la societat massa complicada per assolir-hi la felicitat. I Jaume Vinyes (o Josep Sol) exclama: «*Que trista és la vida per a qui no la sap viure!*»

De petit, aixeix pessimista innat ja sent les ànsies de volar, de fugir vers països exòtics, vers una illa llunyana perduda en l'oceà, i el roncar d'un avió el commou. La seva mare no vol que dugui la vida escarrassada de pàgès. El pare calla. Ell, l'adolescent, somnia. L'aridesa dels llibres l'atueix, la feixuguesa de la terra que ha de remoure l'agricultor l'espanta. Creix i veu créixer dintre d'ell uns anhels imprecisos. Voldria, però, treballar al costat del seu pare. L'encanta això quan ho veuen els altres. Escolteu-lo: «*Els dos pàgesos, pare i fill, en el camp del camí-ral, descarregaven fems.*»

«*Els dos homes estaven contents. Què més bell que pare i fill fent una mateixa feina? Estaven contents d'estar al bat del sol potser sense saber que ho estaven.*»

L'adolescent de Josep Sol, embafat de l'estudi i de l'aula, dels llibres i del mestre, vagabundeja pels volts del seu poble. Voldria explicar-se el món i no ho aconsegueix. Les millors pàgines d'*Una adolescència* són aquelles on l'autor descriu les sensacions que experimenta aixeix protagonista, esmerçant el seu delit en sadollar-se de poesia camperola, en enfortir el seu cos i en embellir-lo, amb la qual cosa tracta de fer-lo digne d'estatjar l'ànima perfeccionada. Jaume Vinyes, l'infant que gusta de la solitud i dels amagatalls, és no un jove que es neguiteja per les coses nobles. Resulta impossible d'esmentar, ací, la varietat de sentiments, ja tristos ja alegres, que commouen el cor del minyó, mentre gamba, desorientat, cercant dia i nit el rumb de la seva vida. Josep Sol furga amb especial acurament en l'interior del personatge; estudia totes les gammes dels seus desespers i de les seves il·lusions, i ens el mostra perfectament esbaldrat, amb tota l'anatomia espiritual al descobert. Mai, però, manca l'element decoratiu a l'entorn dels neguits i rarses de Jaume Vinyes. Mai no s'oblida Josep Sol del seu gran amor a la terra i al mar, al cel i a les muntanyes. Mireu el que diu del seu biografiat: «*Sortia de casa abans de l'alba. Era per aquest temps (la tardor) quan trobava una major sabor al paisatge, al seu paisatge. Suau d'allada de vinyes vers la mar, estesa a l'levant. Gràcils muntanyoles de pendents suaus, la sal d'aquest paisatge, entreuist i estimat ja, inconscientment, en la llunyana infantesa. Muntanyoles que li donen, amb la seva abruptesa rocosa, coberta d'argelaga, un resso atic. Petites valls de la Murtra, de Canyet, de Pomar i de Montalegre, arredossades a l'esquena de l'ampla graderia de la serra d'En Mata, que ho encloïen tot en forma de quart de lluna, de la mar fins al riu!*» No veieu ací descrits amb pocs mots, sobriament, tota la llum i tot l'encís de les foranies llevantines properes a Barcelona?

Tractant-se de pintar-nos la formidable complicació d'*Una adolescència*, Josep Sol, naturalment, no pot deixar de tocar el tema de l'amor. Ho fa, però, amb una delicadesa de poeta, excel·lent tota torpitud, tota indignitat i amb una emoció que demostra que

usa elements propis, que no li ha calgut manllevar res, car ell en tenia el cor ben proveït.

De primer, sota la suggestió de la lectura de *Pau i Virgínia*, es desvetlla en el protagonista d'*Una adolescència* la set d'estimar. Tres noies, especialment, el pertorben. Anita, d'aparició fugaç; després fou Laura qui l'encisà, «*als dels bells rinxols rossos, onejants al vent. Ell prou li cercava l'esguard, convençut, però, que mai no l'hauria*», observa l'autor. Anys a venir, Joan Vinyes troba Laura casada, però mentrestant els ulls negres d'una altra el colpiren. Es tractava «*d'una donzella vulgar, de figura mesquina, neulida*». Així la descriu Josep Sol. «*No el satisfia en res, fora dels seus grans ulls de dona feta.*» Se'n desamora. I és Laura la que persisteix a contorbar-lo. Es Laura aqueixa dona que encarna l'ideal particular, indefinit, però viu i ardent d'un cor. La dona somiada de sempre, la que a voltes es creua amb nosaltres en la joventut i altres en l'edat madura. Però, ai las!, pertanyia a un altre home, com molt sovint s'esdevé. Amb tot, Laura endevina l'amor d'ell i no el rebutja pas. Això dona un especial coratge al jove, en prosseguir el seu camí atzarós vers la perfecció. No cal dubtar, ara, que pot mirar-se en els ulls d'ella. Però lentament l'amor a Laura l'abassega. Josep Sol deu saber-ne bon tros d'aquests abassegaments. N'ha copada tota l'emoció i tota la tirania; quan quelcom enutja Jaume Vinyes, pensa que l'enutjaria menys al costat de l'estimada, i quan quelcom li plau, pensa que seria més saborós si la tingué devora. Què li importava tot, altrament, si Laura pensava en ell; què li importava el dia que transcorria, si li apropiava el de veure-la! «*Com és bella!*», es deia, tot mirant-la. «*Estàs trista, i jo no vull que ho estiguis*», procurava de fer-li entendre amb l'esguard. «*Comprenc que no siguis feliç...*» Un pregust de trobar en agafats de les mans i es miraren fit a fit, sense dir-se res, internats en un món sense temps. Ja sempre més la bellesa de Laura li restà estèrgida en el pensament. Jaume Vinyes pena quan mira Laura al seu davant i quan la té lluny. Al seu davant la desitja i lluny l'enyora. Les noies el miren amb mirada càlida, i ell exclama: «*Possibilitat de tantes amades i sense amor! Però, llevat d'ella, quin goig trobaria en les altres? Quina força m'hi mena?*», es preguntava impacient. L'amor va progressant. Quan es parlaven a soles, cadascú sentia, a través de la veu commosa de l'altre, el bategar precipitat del seu cor. Encara que les paraules fossin vulgars, desvetllaven ressonàncies sublims. I ell es deia: «*Sent el mateix que jo*», i aquest pensament el tornava venturós una colla de dies. Les joies pures cada cop se li feien més escasses. «*On deuen anar a raure?*», es preguntava, des que el pensament d'ella el perseguia.

Els exercicis físics li donen una gran sensació de plenitud; es sent amo dels camins de la muntanya, dels cims i de les valls, del goig de la llibertat i del treball, però frisa de la por de perdre alguna cosa que no passarà mai més. Quina llàstima que Laura no conegui les seves proeses, pels mateixos ulls d'ella, i que no hagi pogut contemplar mai l'amplària del seu pit!... I anant pel món, saturat de la imatge de la seva estimada i de la recança de veure-la d'un marit que li desplau, els pensaments pessimistes s'enlacen com agulles imantades, fins a l'infinit. I es pregunta: «*Què hi haurà més enllà de la mort? Si el goig màxim de la vida m'és negat, què em pot fer el més enllà? Val més morir!*» Però la seva fe en l'amor sura, encara, enmig d'aquesta amarguesa. Si l'acompanyés sempre, almenys! Voldria sostràure's a la influència de tants pensaments acerbos. Vagi on vagi, però, on s'alliberarà del record de Laura? Pensa en esborrar-lo aquest record, pensa en tornar a ésser com abans que ella el mirés amb amor i fer desaparèixer, en la seva rel, aquest afecte que sent créixer d'una manera alarmant en el seu si. S'ha romput l'antiga harmonia existent entre Jaume i el seu paisatge; debades cerca la seva presència. «*Les vinyes, els garrofers, les oliveres i els albers, la mar i la muntanya, han enmudit la seva veu profunda.*» Tot a causa del pensament pertorbador d'ella. «*Ah, quin dia, clemència divina — diu ell esguerdant al cel —, me la deixaràs abraçar contra el meu pit, quin dia ens fondrem tots dos en el mateix sentiment de benaurança!*...» Cada matí, en despertar-se, nota com persisteix la mateixa sensació amarga. Davant d'ell s'obren les mateixes perspectives. Si el dia és clar, devindrà una ironia; si és fosc, un convit a la desesperança. Les visions de la Natura s'han desplaçat vers un terme llunyà. Laura resta sempre davant de tot. «*Els tons violats de les muntanyes, els cendrosos de les alzavores, els translúcids com perla de la mar hivernal*» el fan pensar en els seus ulls. I sofreix de no poder-la veure cada dia.

De tant en tant la troba. Tenen moltes coses per a dir-se, i no es diuen res. Tremolen més que no parlen. De vegades ell dubta de l'amor de Laura. La veu tan tranquil·la i rient, que li fa l'efecte que no s'adona del seu terrible sofrir. Ni que fos així podria deixar d'estimar-la. En ocasions tracta de combatre la seva folia, de moderar-la almenys. Passa uns dies més calmat; però, de sobte, davant la seguretat de no veure-la fins que es presenti una ocasió propícia, es sent novament foll. Llavors l'aniria a cercar a la fi del món. Fa passos expressos, comprometedors, per tal d'abreujar l'absència, durant la qual passa una infinitat de temps desert i buit. S'estima més veure-la escaducament d'amagat, «*clota per ell en la mirada, que no a casa seva on res no és per a ell, on res no pot ésser per a ell*». La màscara de fredor que cal posar-se per tal de no trair la seva emoció, l'enganyava, l'ofega... En fi, quan en la nit la cerca amb el pensament al costat del seu home, desitja amb vehemència, de tot cor, adormir-se i no despertar mai més!

I quan ha obtingut d'ella quelcom que li

(Continua a la pàgina 7.)

ELS CATALANS D'AMÈRICA

«Martín Fierro» en la nostra llengua

Homenatge al traductor E. Martí Muntaner

La publicació de la traducció catalana del poema de José Hernández, *Martín Fierro*, deguda a Enric Martí i Muntaner, marca una fita cabdal en els annals del conreu de les lletres catalanes a la República Argentina.

La publicació ha estat feta per una Comissió Editora, formada pels senyors H. Nadal i Mallol, Josep Cabré i Bru i Josep Orfila, la qual, mitjançant la subscripció als exemplars del *Martín Fierro* ha recollit

JOSÉ HERNÁNDEZ

MARTÍN FIERRO

Traducció catalana

d'ENRIC MARTÍ I MUNTANER

BUENOS AIRES - MCMXXXVI

els cabals necessaris per a la impressió. El llibre ha sortit, presentat de faiso sòbria, clàssica, elegant, de la impremta de Fontana i Traverso, i fa honor als impressors i als editors. Porta un pròleg molt adient del publicista i crític literari Joan Torrendell i il·lustracions sobre adequats temes de la vida criolla dibuixades pel pintor Lluís Macaya. En un prèmbul ple de sinceritat, l'autor de la traducció explica els seus procedis.

Aquest esdeveniment literari motivà un senzill i calorós homenatge al poeta Enric Martí i Muntaner, que va consistir en un

Il·lustració de Lluís Macaya per al «Martín Fierro»

àpat al restaurant «Pagoda» de Buenos Aires. Va presidir la taula l'homenatjat, que va assegurar entre els autors del pròleg i el de les il·lustracions del seu llibre. En acabar l'àpat, el senyor Josep Cabré, de la Comissió Editora, va llegir les adhesions, cartes i telegrams rebuts. El senyor Nadal i Mallol va fer l'ofertament de l'acte, en nom de l'esmentada Comissió Editora. Va parlar també el senyor Ramon de Fortuny, president del Casal Català de Buenos Aires, el senyor Joan Torrendell, el doctor Francesc M. Masferrer, el doctor Ramon Escarrà, aquest en nom de la revista *Catalunya*; el doctor Joan Llorenç, pels argentins fills de catalans, i altres. Heus ací les paraules del Redactor en cap de l'esmentada revista:

«Poeta i amics:

Com a representant de la revista *Catalunya* només us vull portar amb pregona emoció l'evocació d'una figura per tots venerada i d'un moment transcendental per a la nostra vida literària. És aquell dia en què la figura aristocràtica i cordialíssima del sempre benamat Director de *Catalunya*, en Ramon Canals, va obrir els seus braços i la seva ànima per a rebre el poeta inospitat tot just arribat de la Pampa, portador de la seva tasca meritíssima i gegantina, de la traducció del «Martín Fierro». Ramon Canals me'l contava amb els ulls espujant-se de commoció i d'entusiasme, aquest encontre, i em deia que fou aquella una de les sorpreses i una de les alegries més grans de la seva existència. Va sentir seguidament frisança immensa de veure estampada aquesta traducció i d'admirar-la en les mans de tots els catalans d'ací i de molts argentins, i dels catalans de la nostra terra, i a totes les biblioteques públiques i als centres culturals de Catalunya i de l'Argentina. I ell, que era un campió constant, incansable, de l'anistat i de l'intercanvi argentí-català, es formava una visió abrindada d'amor i de germanor d'aquest vincle espiritual, veritablement formós i eficaç, que és la versió catalana del poema nacional d'Hernández.

Pensem, doncs, si no hauria estat, per al gran patriota Ramon Canals, un dia de festa magna, aquest d'avui, en què celebrem l'aparició del «Martín Fierro» sota l'esplèndida vestimenta catalanesca que li ha agençat Martí i Muntaner.

Doble actualitat de Joan Maragall

Dintre pocs dies es concedirà per primera vegada el premi d'*Assaig* de la Generalitat de Catalunya que porta el nom gloriós de Joan Maragall. Aquesta és l'actualitat del moment. L'altra, és la perenne actualitat de les visions polítiques i no polítiques del gran poeta, expressades sobretot en els seus famosos articles.

Precisament, llegint els articles que sota el títol de *Por el alma de Cataluña* formen el setè volum de les seves obres completes, de recent edició, és com un s'adona de l'encertada designació del premi d'*Assaig*. De fet, només per aquests articles es pot considerar Joan Maragall com el màxim assagista que ha tingut Catalunya. Cadascun d'ells és un veritable assaig, segons la definició clàssica d'aquest gènere. Tenen, per tant, totes les seves qualitats primordials: visió totalitària, profunda, clara, serena, expressada amb un estil incomparable.

Alguns dels articles del volum alludit els he llegits amb una singular emoció. Gairebé m'espujaven els ulls en alguns passatges determinats. I és que feia un cert temps el meu esperit es volia retrobar en la seva catalanitat profunda. I girat de cara endins, cercava l'orientació precisa. Com els ocells que, a una certa altura, volen en totes direccions flairent instintivament la del seu niu. I, com era d'esperar, vaig tornar a les meves fonts. Vivíssimes en el meu cor eren les paraules del poeta que, d'adolescent, havia sentit declamar deliciosament en uns llavis femenins:

«Dalt de les muntanyes
les flors són esblaimades.
Les flors són d'un blau clar,
blavoses o morades...»

Oh aquells inoblidables *Fulls de Dietari*! «Avui, per la primera i dolça volta, m'ha sorprès la blancor d'un ametller...» I viva, encarnada dintre meu, la *Nausica* maragalliana m'atreia, com una sirena, vers l'Hèl·lada immortal, deu eterna de genis.

I quins eren — pensarà el lector — aquestes passatges de tanta emoció? Els més senzills dintre la senzillesa clàssica d'En Joan Maragall. Però quin amor a Catalunya no traspuen les seves paraules! Un amor així, dit amb una paraula tan alta, potser només el trobaríem en Rovira i Virgili.

Una cosa, però, cal no perdre mai de vista. I és que, si en Maragall tenim l'home que més ha estimat Catalunya, també tinguérem en ell l'home que veié amb més claredat les nostres falles nacionals i el que amb més coratge i encert les va combatre. D'altra banda, com els seus inimitables elogis, són d'actualitat les seves crítiques; potser en plena revolució més que mai. Els grans poetes — com Maragall, com Puixkin, — més que visionaris (com de vegades són titllats, i de la qual cosa Maragall es defensa en un dels seus articles), són vidents, són profetes que fan reviu el passat dintre seu, penetren el present amb mirada d'amor i predeuen l'esdevenidor, que veuen gloriós a despit de totes les contradiccions i ofuscacions nacionals momentànies. Homes com aquests són la mateixa ànima dels seus pobles. I quina és l'ànima catalana? «L'ànima d'un poble és l'ànima universal que brota a través d'una terra. L'ànima catalana és pirenaiocomediterrània: els Pirineus adustos descendeixen en onatge petri apaivagant-se a mesura que s'apropen al dolc mar llatí, d'horitzó clar: en l'horitzó del mar hi han les claredats d'Itàlia, de Grècia. L'ànima catalana és adusta i clara.» («Alma catalana», 24-I-1904.)

La visió de Maragall ho abastava tot amb amor. Per a ell, el paisatge català i els catalans no són sinó aspectes d'una mateixa unitat. «Caminant, caminant per aquests camps, trobo gent pel camí que em saluda i que em parla: *són gent del país, d'aire bondadós com el paisatge*. Quina delícia de revelació, la d'aquesta profunda unitat de les terres amb els seus homes! Veure en els ulls del pastor l'alta esquivesa de les seves muntanyes, i en les galtes d'un xicot adormit al sol la mateixa expressió de línies del pujol als peus del qual està ajagut.» («La sardana i el gènero chico», 12-IX-1905.)

I quina és l'expressió d'aquesta unitat, d'aquesta ànima catalana? Quina és la pe-

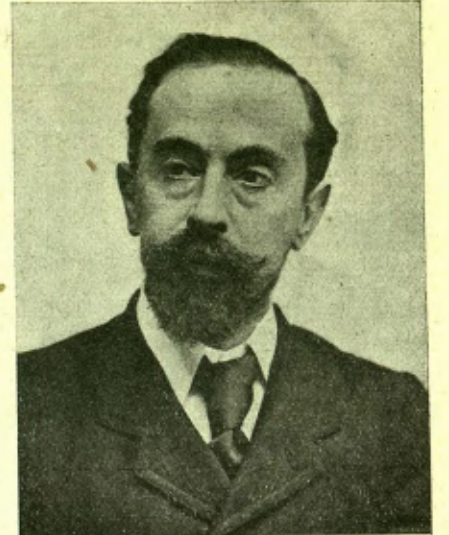
Després de la italiana i de l'anglesa, la traducció del poema d'Hernández a la parla de Verdader, ens vincula d'una manera digna a la cultura argentina i a una dels cultes racials preferits d'aquest poble a on havem format les nostres llars d'exiliats.

La mateixa forma espontània de la gesta acomplerta per Martí i Muntaner palesa la seva condició innata de poeta. Un poeta cixit de Catalunya, com un do de la divinitat, i que s'ha format i polit ell mateix, en lluita fecunda amb l'expressió literària, voltat dels mil inconvenients de la llunyària i de l'aïllament de tot focus de cultura catalana. Això sols pot fer-ho un veritable poeta, un gran poeta... I Martí i Muntaner ens prova que ho és fonamentalment a cada nova fruita del seu arbre d'inspiració esponsorés, tendre, ubèrrim... Un arbre de la Pampa — com vaig dir en un altre lloc — que estendrà la seva ombra frescal i delitosa fins a Catalunya... Salut, poeta!»

La senyora Gràcia B. de Llorenç va llegir una inspirada poesia, dedicada a Martí i Muntaner, i composta per ella expressament per a aquell acte; el senyor Lluís Ros Segura ens va fer conèixer uns molt encertats versos humorístics, escrits en «criollo», enaltidors de la gesta realitzada pel preclar traductor. Tots els oradors i poetes van ésser aplaudits amb entusiasme. Finalment, el senyor Martí i Muntaner va agrair la demostració amb paraules plenes d'emoció.

Telef. MIRADOR 11.628

dra de toc de la catalanitat? Aquesta era, és i serà, pels temps dels temps, mentre aleni un pit català, el nostre ball i la nostra música nacionals. «Aquesta tarda de diumenge, en anar a la font, ja de lluny he sentit la *Sardana*: una onada de sang i d'alegria m'ha pujat al rostre. Què té aquesta dansa, aquesta música per a tot pit català, que així l'exalta? Es quelcom, també, de l'ànima del paisatge? I jo feia tant de temps que no l'havia sentida que tota em penetra. Dançava el poble a la plaçeta; davant de la font, com celebrant un culte. Tots movien el peu

al compàs, i la rodona pujava i baixava oscil·lant en un sol ritme. Tots es donaven les mans, home i dona alternant, però tots units en una sola rodona i un sol ritme: era veritablement la dansa de tot un poble, però amb quina bella llibertat!...» (Idem.)

Qui hagi tingut la sensació descrita així per Maragall, i només aquell, es pot dir plenament català, amb consciència plena del que això significa. «Benaurat el poble que pot dansar amb sentit la sardana! Si en aquest moment m'oferissin la ciutadania més valuosa i brillant de la terra, jo no la voldria. Diria: —No, que sóc català!» Quin català no s'esborronaria d'emoció en llegir aquestes paraules?

De passada, ara que retreiem aquestes paraules de l'immortal poeta, voldria relacionar-les — no sé si amb encert — amb un fet que podria ésser significatiu. He tingut, recentment, ocasió de conèixer alguns poetes joves, que m'han volgut mostrar les seves obres. Es tractava de poesies imitant el *Romancero Gitano* de García Lorca. Això, si voleu, i segons com us ho vulgueu mirar, potser no té cap importància. Però què hi ha altres fets que encara potser en tenen més. Però no deixa d'ésser un símptoma de des-nacionalització — precisament quan encara estem en ple camí de nacionalització — el fet que quatre o cinc poetes joves amb un cert talent escriguin poemes castellans. I això que jo admiro i estimo extraordinàriament García Lorca i la seva obra. Però entenc que, en tot cas, se l'ha d'imitar fent reviu el nostre romancer nacional, com féu ell amb el castellà. És més: entenc que ara més que mai s'ha de tenir l'orgull no solament d'ésser, sinó també d'escriure en català.

Doble actualitat, hem dit, la de Joan Maragall. Actual ho és, sobretot, perquè, a la fi, està en vies de realització el seu gran ideal ibèric. Però ho és també pel seu profund sentit d'humanitat. «En els grans dolors i en les grans alegries — escriu — vull estar sempre entre la multitud dels meus germans. En les grans festes, com en els grans dolors, cadascú ha d'acudir a renovar el seu sentit de germanor.»

«Qui no ha sentit — continua — el triomfal deliri d'ajuntar la seva veu en una sola aclamació amb les mil veus de la multitud anònima, i el goig profund de trobar-se abraçat, enmig de la plaça turbulenta, amb un desconegut, amb un enemic, a mercè de la immensa emoció comuna, no pot dir que sigui home del tot.» («La festa de la cosecha», 22-V-1906.)

Ara bé, s'equivocaria qui cregués que estar amb el poble, sentir la pregona comunitat de lligams que uneixen els homes, significa estar d'acord amb tot el que faci el poble; abdicar de tots els drets de crítica, quan, si hem fet la revolució, ha estat per a restituir a l'individu la llibertat que li negaven les condicions econòmiques del règim capitalista. Sobre això, em faig meves — quin escriptor no les hi faria? — aquestes paraules de Maragall, sempre, per dissort, tan actuals al nostre país: «No sé si és inhumana aquesta constant aspiració meua a mantenir el meu esperit lliure de tota turbulència, que es manifesta per un horror a tot el que jo crec que pot causar-me-la i per una forta reacció vers la serenitat tot seguit de sentir la font de la meua vida enterbolida. No és de l'agitació del que abomino, de vegades tan fecunda; no és tampoc de la passió, tan bellament humana, ni del dolor, ni de la lluita i del seu esforç; no del que fatiga, ni del que fa sofrir, ni del que crema i consum, ni del que mata; sinó del que enterboleix: de l'odi, de la ira, de l'enveja i de tot baix interès.

«D'això abomino; i el meu imperi en mi, que de vegades sento, m'és insuportable, i cerco la meua redempció desafortunadament forçant totes les portes fins a sortir a la lluita pau del meu cel, i corro per tots els camins fugint l'apaivagament que tals sentiments m'oferixen en ells mateixos: el crit, l'insult, el sinistre plaer de la venjança; fujo corrents per tots els camins, fins als més singulars, i a desgrat meu i tot moltes vegades, per alguns que reconec extraviats: és un terror, és un pànic de tot el meu esperit; tal vegada una debilitat, que confesso.»

Si el tret essencial dels assagistes és la humanitat, i voleu esperit més humà que el que revelen aquestes paraules del nostre genial poeta?

JOSEP SOL

LES ARTS I ELS ARTISTES

La pintura xinesa al Palau de Milà

Kuo-Hi, pintor xinès, va viure als voltants de l'any 1050, del qual resten junt amb unes poques pintures incertes un tractat complet de l'art de pintar les muntanyes i l'aigua, amb un prefaci afegit pel seu fill en el qual descriu l'artista d'aquesta manera:

«Quan es disposava a treballar el meu pare obria totes les finestres, netejava la

del xin —, l'art del pintor obté la seva forma més típica i tradicional. Particularment, s'estableix la pura pintura del paisatge, que presenta aquestes característiques: un dibuix monocrom un poc aquarellat amb els indispensables riu misteriós, la muntanyola, el núvol i el pi que es vincia endavant; una mena de litografia plena d'expressions hermètiques i inquietants. Es generalitza

Sen Nanpin: Cérvol (època Ts'ing)

taula de dibuixar, preparava el pinzell, cremava encens, es rentava les mans; fent tot això el seu esperit s'apaivagava i el seu pensament començava a comprendre...

Heus-nos ací, amb aquests mots, en presència del pintor xinès, d'aquest refinat i misteriós artista, estàtic i paciencios, intel·lectual i místic, l'ensems, per al qual l'art és llenguatge figurat i al mateix temps una

la simbologia, per la qual cosa tota forma, muntanya o arbre o flor o aigua, passa a tenir, a més de l'aspecte exterior, un significat ocult. Al mateix temps, els retrats, com un culte arial, té la finalitat de transmetre a la posteritat la síntesi espiritual de la persona representada, per la qual cosa es materialitza i s'afina en una expressió que transcedeix la realitat.

Din Mien: Branca florida (època Jüan)

comunió amb l'incognoscible. Però, com podem acostar-nos a ell? Com penetrar el seu esperit tan clos, tan divers i tan llunyà?

Quin patrimoni secular no porta amb ell? Un patrimoni que ve del fons immemorable de la seva raça, on encara glateixen «les eternes lluites». Sota la seva calligrafia melodiosa, sota el seu dibuix nítid i concís, sota aquests colors on les coses s'esfumen com al fons d'un rierol, sentim una espiritualitat que neguiteja i atreu. L'angúnia del misteri, escampat per totes les coses, sembla dominar-hi sempre. Des de les figures monstruoses en les quals hi ha la incipient i paorosa memòria d'una animalitat de llegenda i de cosmogonia, fins a la visió de l'home evocat amb pocs trets essencials com una aparició dins una llum d'aquari, als peixets gairebé immaterials sota les flors del lotus, al fràgil país que emergeix entre núvols de boira on les muntanyes i els arbres i l'aigua són símbols darrera els quals s'amaga la fugitiva essència de l'univers: de tota cosa que, figurada, traspuja angúnia, enigma o malenconia. La pintura xinesa, des de les més concretes representacions dels seus inicis a la més genèrica de la seva maduresa, es tradueix sempre en l'expressió del misteri universal.

Amb tot això no podem comprendre encara aquesta pintura si, de més a més del naturalisme amb tendència mística, que és una de les bases de l'estètica xinesa, no tenim presents altres propensions, gairebé contradictòries, vers concretes pràctiques realistes, determinades per la rigorosa moral de Confuci, la qual reclama l'home per a les virtuts actives, per a la pietat filial, per al culte dels morts.

D'aquesta complexitat ha nascut la pintura xinesa. La seva més refinada i perfecta manifestació, és a dir, la seva sublimació en un idealisme simbolista, és assolida principalment en l'època Sung, la qual és després la que millor resumeix i palesa l'esperit secular del poble. No oblidem que, per als antics xinesos, la pintura és el veritable art. Semblant a ella solament hi ha la poesia, amb la qual es confon sovint: «un poema és una pintura sense forma visible i una pintura és un poema que ha pres forma». En aquests segles de la dinastia Sung—des de la segona meitat del segle x fins a la fi

Art sintètic, allusiu, quintaessenciat, reduït al mínim; la suggerència plana sempre en aquestes obres, d'on es suscita sempre la idea de màgia i de misteri. En aquest art, la realitat no és agafada en els seus aspectes visibles, sinó compendiada en un element ideal, en perspectiva panoràmica, en línia melòdica, en antitesis suggestiva, donant una energica simplicitat inigualada. Ultra l'aparença visible, el pintor xinès mira sempre, cerca en tota ocasió el més profund de l'ànima del cosmos; la seva obra invita sempre a la més aventurada fuga espiritual. Encara que per alguna afinitat formal pugui fer pensar en l'impressionisme europeu, la diferència és gran: l'impressionisme es refereix a una impressió immediata i a la sensació visible, mentre que aquesta pintura xinesa, llunyana als sentits, deriva d'una contemplació extàtica i de l'abstracció més meditativa. No impressiona pas més la nostra sensibilitat que la nostra intel·ligència. Tant és així, que el seu principal mitjà d'expressió és el traç lineal, el contorn pur, que, com se sap, és pura funció de l'intel·lecte. I encara, a diferència de l'art mediterrani, que és preferentment antropomòrfic i optimista, en aquest art xinès és tot immanent i mancat d'eufòria i de voluptuositat, però assaïllat d'una hieràtica i seca gravetat.

En el Palau Reial de Milà, podeu admirar-ne exemplars autènticament característics i bellíssims. Hom es creu transplantat en un país de somni, en el qual els homes i les coses són com larves errívols en un misteri d'aigües infinites: retrats que es diuen aparicions, dibuixats amb subtils encisadors; animals ajaguts i drets talment provinents d'un món inconegut. Contempleu l'obra *La joia del pescador* o bé *Dos mandarins* o bé encara *Peixos entre les algues*; són mostres precioses d'una cultura altíssima i refinada. Passen els segles, cauen les dinasties, es pulveritzen els imperis, però aquesta fragilíssima flor, així com el pensament del savi, sobreviuen i resisteixen com l'inxtingible perfum de la seva espiritualitat. «Un vas — ha dit Lao-Tsé — no és útil sinó per la seva concavitat. El que fa la funció de finestra és l'espai obert en el mur. Tot el que existeix materialment no val sinó per la seva immaterialitat.»

PIERO TORRIANO

— Que no passeu per l'estació?
— Si ho desitgeu... però no és el camí més directe.

(Ric et Rac)

— Podia prendre una mica de postre, papà. És el meu aniversari, avui.

— No feu tant de soroll, senyor senador; sino faré venir el kidnapper!

A L'EMISSORA

—Hi ha un metge entre el públic?

— Hem anat a un hotel infecte.
— Hi ha puces?
— Pitjor! Una família d'obres;

(«Regards».)

Els esmalts de Miquel Soldevila

Enmig del bigarrament i brogit artístic de Barcelona, on l'art es cultiva amb tota l'amplitud i intensitat, i la gamma de les seves modalitats hi són denses de tons selectes, té Catalunya en el nom de Miquel Soldevila una llum radiant dels resplendors de la qual possiblement enlluerni el món.

En l'època actual, en què el ritme i dificultats de la vida moderna materialitzen fins

encara la pintura veritable sobre esmalts, per apassionants que elles siguin resulten d'un virtuosisme gratuït, ja que amb altres procediments menys fatigosos es poden realitzar integrant les seves aspiracions simplement pictòriques. En canvi, coneixent els recursos de l'esmalteria clàssica, tan enriquits encara de paleta i de varietats de pasta i d'efectes, l'esmalts pot aconseguir una suggestió màgica incomparable i inaccessible per la pintura. Així, doncs, la lluita amb el foc queda plenament justificada per la prosecució d'un específic.

Així és com Soldevila, obsessionat per aquesta modalitat artística, ha quedat absorbit per ella i avui s'hi dedica de ple. La valor de Soldevila en el món artístic esdevindrà possiblement única.

Guanyador que fou de la medalla d'or en l'Exposició de les Arts Decoratives de París, tornà a Barcelona, on, prosseguint la seva tasca empresa, l'any 1929, en l'Exposició Universal de Montjuïc, exposà en el pavelló de les Arts Decoratives Catalanes un plafó seu sobre la creació del món, que bé podríem dir, per la seva valor i dimensions, que es tractava d'una peça única.

Lamentablement, i en contra del que passa a la generalitat d'artistes, les obres de Miquel Soldevila difícilment es poden gaudir en exposicions més o menys periòdiques. Obra especialíssima la seva, i tenint ell un esperit íntim i amagat, treballa constantment

aquells aspectes que sols deuen prendre saba espiritual, és difícil trobar cultors d'esmalts, les dificultats i paciència necessària dels quals semblen més adients a una obra claustral medieval.

Pintor i dibuixant selecte, Miquel Soldevila, ja fet artista, es radicà un temps a París, i en una visita al Museu del Louvre s'entusiasmà de tal manera amb les possibilitats esplendoroses de la «màgia dels esmalts», com ell els anomena, que quasi sol arribà a dominar-los i a apropiat-se la tècnica clàssica dels de Limoges. Però no s'aturà aquí, sinó que, superant-se, posant al servei d'aquest art tots els seus dots i el seu saber de dibuixant i de pintor, es pot dir que ha renovat completament aquesta tècnica. Ell volgué introduir en els esmalts la visió nova i fecunda que l'impressionisme aportà a la pintura, obrint així en l'art de l'esmalts nous horitzons.

Heus ací el que diu ell mateix sobre la concepció que d'aquesta tècnica s'ha forjat: «Jo entenc que l'art de l'esmalts no ha de perseguir un simple resultat pictòric, ja que això equivaldria a empobrir les possibilitats i la tècnica tan rica en recursos, sinó que ha de constituir un joc de matèries informat per una visió pictòrica o decorativa. La pintura amb esmalts opacs solament, i més

per encàrrecs, la qual cosa no dóna possibilitats de poder ésser exposada.

Catalunya, amb Soldevila, té una valor sòlida i positiva i de categoria excepcional. El públic americà ho sap, i és per això que el seu nom s'ha popularitzat ràpidament a la gran República, en la qual viu i treballa.

G.

La lliço de nu a una colònia de pintors nudistes.

UN DOCUMENT TRANSCENDENTAL

PROJECTE DE LA NOVA CONSTITUCIÓ SOVIÈTICA

Traducció íntegra i directa de l'original rus que acaba de discutir el VIIIe Congrés extraordinari dels Sovièts

EDICIONS DEL P. S. U.

EN VENDA A TOTS ELS QUIOSCOS

LA MUSICA

Un festival de dansa popular

El primer festival de les danses de la U. R. S. S., que ha tingut lloc a Moscou, ha estat una festa esclatant de l'art popular. Aquest festival ha durat uns quants dies. Ha donat una idea concreta dels admirables progressos culturals de nombrosos milions de treballadors, de l'envergadura del movi-

Unes dones executen una dansa lenta. Aixequen els braços i llurs mànigues lleugeres s'obren com les ales d'un ocell de muntanya; avancen harmoniosament, el bust endavant, semblants a cignes alius damunt les ones del llac.

Una dansa kabardina antiga, el kaffé, se-

ment que els empeny vers l'art, vers els divertiments que ennobleixen la vida.

Els dansaires que han participat en el festival havien estat escollits en el curs de les olimpíades i de representacions en els districtes, les regions i els territoris. Han vingut a Moscou després d'haver sortit vencedors de proves que els han posat en competició amb un gran nombre d'altres dansaires. Seria difícil de poder dir quines foren les

gueix a la dansa femenina. Un jove es destaca de la multitud. Com una àliga planant per l'espai, s'atansa a una noia i la mena a la dansa.

El col·lectiu de la república autònoma de Kazakhstan ha donat prova d'una gran mestria. La sarabanda *kokhba* és una veritable obra mestra d'art popular. Als kasakhs els agrada, en llurs curses, executar un joc, en el qual cada un dels cavallers ha de prendre

Notícies de tot el món

BRUNO WALTER, EL FAMÓS DIRECTOR D'ORQUESTRA ALEMANY, desterrat avui dia del seu país, ha escrit, en ocasió del 25.º aniversari de la mort de Gustav Mahler, un opuscle dedicat a aquest gran compositor austríac, que fou el seu mestre.

DURANT DIVUIT ANYS EL TEATRE D'OPERA NACIONAL DE BUDAPEST no s'ha atrevit a representar la magnífica òpera en un acte de Béla Bartók titulada *El Castell del Comte de la Barba Blava*. Aquesta obra genial, escrita en 1911, té un defecte fonamental que la fa suspecta als actuals dirigents de la política hongaresa: el seu llibret és de Béla Balázs, autor de molt de talent, però d'idees «subversives», que ha de viure actualment fora les fronteres del seu país. A pesar d'aquest descans forçós, la partitura de Bartók es revela avui dia amb tota la seva sonoritat brillant, una gran riquesa melòdica i, sobretot, una impressionant força dramàtica.

JULI PONS, el pianista que exerceix l'art amb veneració magnífica, acaba de donar un concert d'homenatge a la U. R. S. S. i a Mèxic, que ha constituït un gran èxit.

Una vegada més, l'activitat antifeixista d'aquest artista ha constituït un exemple, que cal que es faci extensiu.

L'escultor J. Canyes ha còpsat, per a MIRADOR, un instant de l'execució de Juli Pons.

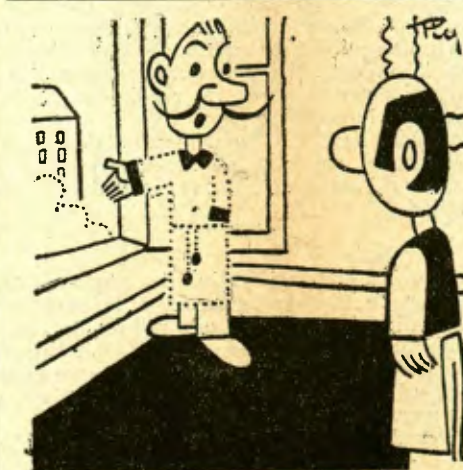
EL CONEGUT COMPOSITOR SUÍS GUSTAVE DORET ha estat nomenat membre de l'Acadèmia de Belles Arts de França, succeïnt en aquest lloc Alexandre Glasunov, mort recentment. La nova obra de Doret, una música escènica per a *La servante d'Evolène*, de René Morat, serà estrenada properament en el Théâtre du Jurat de Mézières.

A VIENA HA TINGUT LLOC un gran «Festival internacional Bruckner»; en el programa han figurat diverses simfonies del mestre austríac, mort fa precisament quaranta anys, quatre de les seves Misses, el *Requiem*, el *Quintet* per a instruments de corda i diverses obres menors per a cors. El punt culminant d'aquest festival ha significat l'execució de la *Cinquena Simfonia* per Otto Klemperer. Aquest últim ha aprofitat la seva estada a Viena per a dirigir, en un concert de la secció austríaca de la Societat Internacional de Música Contemporània, la nova *Suite* per a orquestra de corda d'Arnold Schönberg i la *Sinfonia* d'Anton von Webern, i per a presentar a Viena el *Concert* per a violí d'Alban Berg (solist, Louis Krasner), estrenat el mes d'abril a Barcelona.

ARNOLD SCHERING, CATEDRÀTIC DE MUSICOLOGIA a la Universitat de Berlín, acaba de publicar una nova obra molt interessant sobre la música eclesiàstica de J. S. Bach, escrita durant la seva residència a Leipzig (editorial Breitkopf und Härtel). Les investigacions de Schering tracten sistemàticament tots els detalls de les activitats de Bach com *kantor* de St. Tomas, les múltiples tasques específiques del seu servei musical, els instruments i els músics que tenia a la seva disposició, el problema tan discutit de la interpretació, etcètera. Potser, a base d'investigacions històriques, serà possible un dia de «descobrir» la música bachiana en tota la seva integritat autèntica!

LA UNIVERSITAT DE HEIDELBERG ha graduat com a *doctor honoris causa* el famós compositor finlandès Jean Sibelius.

LA RÀDIO ANGLES (B. B. C.) està preparant una execució, en llengua anglesa, de l'òpera *Doktor Faust* de Ferruccio Busoni.

— Perdoni el senyor. Voldria dir-me quina hora és?
— Un quart d'onze.
— Com passa el temps! Pensar que ja fa una hora que he trencat el gerro de Sívres!

El moviment stajanovista

(Ve de la pàgina 8)

Heus ací unes paraules del propi A. Stajanov: *Extreure 102 tones de carbó en un torn de sis hores, es una tasca que no exigeix un esforç excepcional. N'hi ha prou, amb saber-se organitzar bé, el treball... Us ho dic sense titubeig: acabada la jornada, necessito passejar-me, divertir-me, treballar amb un professor; em sento fresc de cos i d'esperit...*

L'iniciador del moviment en el ram del calçat, l'obrer Smetanine, declara: *Hi ha qui creu, que l'augment de la productivitat del treball, sols pot aconseguir-se a base del neuliment físic de l'obrer. Res més fals. L'augment de la productivitat del treball, s'aconsegueix fàcilment, amb un domini complet de la tècnica.*

L'obrer Kirianova, de la fàbrica tèxtil de Ivanovo,, diu: *He aconseguit excel·lents resultats, amb la sola eliminació dels moviments superflus.*

Uns stajanovistes, declaren: *La sistematització dels moviments, l'economia dels segons, i la racionalització del treball, constitueixen la raó del nostre èxit.*

Hem de tenir present també, que a la U. R. S. S., actualment la majoria dels obrers, treballen a escarada. La regla, és que cada individu produeixi segons la seva capacitat i se'l retribueixi segons el seu treball. Però les capacitats varien, segons l'edat, el sexe, les condicions físiques, els coneixements, etc. I aquestes variacions, ens porten a una diferència, en la qualitat i en la quantitat del treball. I d'ací a una diferència dels salaris. I d'ací, el fet que els obrers stajanovistes, guanyin més que els altres. Així, entretant no s'arriba a l'estadi superior del comunisme: quan hom retribuirà no segons la capacitat, ans segons la necessitat.

Clar que la diferència de salaris, no beneficia més que en el poder adquisitiu.

En el règim d'economia socialista imperant a la U. R. S. S., ningú no pot acaaparar els mitjans de producció, ningú no pot fer-se amo d'una fàbrica o taller, etc. La propietat privada, sols existeix en els articles de consum. Això exclou tota possibilitat d'exploitació de l'home per l'home.

Es una equivocació, creure que el socialisme soviètic tracta de realitzar un règim d'igualtat primitiva. El socialisme científic que els Soviets estan implantant, condemna les tendències igualitàries. Per aquesta raó, la retribució del treball, es susceptible de fer arribar al màxim l'interès de l'obrer, per a augmentar el seu rendiment. D'ací la implantació del salari a escarada, progressiu i il·limitat que és el que millor facilita d'aconseguir aquell ideal, ja que es fonamenta en el resultat individual del treball.

La retribució a escarada, ha contribuït també a créixer el moviment stajanovista.

Per acabar, consignarem que el moviment stajanovista expressa un nou esperit de treball, un aprofundit interès que concedeixen les masses a l'elevació del seu rendiment i a l'augment de la producció.

El moviment stajanovista, neix entre els obrers, i creix per l'espontaneïtat reflexiva de certs treballadors i per l'adhesió comprensiva de la resta.

El moviment stajanovista, testimonia la iniciativa de les masses, en el camp de la racionalització dels procediments tecnològics i de la divisió del treball, i no es limita a revolucionar la indústria i les altres branques de l'economia, sinó que la seva importància històrica rau en el fet que eleva a una altura excepcional no tan sols el nivell tècnic sinó que també el nivell cultural dels obrers, constituint una de les condicions més importants per a la supressió de les diferències existents entre el treball físic i el treball intel·lectual.

VENTURA PLANA

“Una adolescència”, de Josep Sol

(Ve de la pàgina 5)

demostrí ben bé que és correspost, un no-res, una insignificant concessió, passa uns dies aconhortat. Però arriba un moment de lucidesa, i es veu a si mateix fredament. I pensa: «Seràs un miserable tota la vida. Viuràs de captar ara un esguard amorós, adés una estreta de mà o una paraula significativa.» I cerca el perill. Neda en la mar embravida, escala muntanyes inacessibles i es desfogava escrivint a un amic llunyà el seu apassionament i la seva set d'infinit, que ha de guarir-lo. Per fi, la devoció a les coses belles i la melangia de les coses inassolibles s'emparen d'ell, benignament. Però encara, de tant en tant, seguint bells camins brodats de roures grocs, s'apropa al sojorn de la seva estimada, amb l'esguard fit en les ombres que apareixen i desapareixen en la finestra. «Endevinava el gest més lleu d'ella darrera els vidres dels porticons barrats», i el cor li batejava fins a ofegar-lo quan Laura els obria. I tractava de llegir, de lluny, en la seva faç, si la nit havia estat casta o xardorosa.

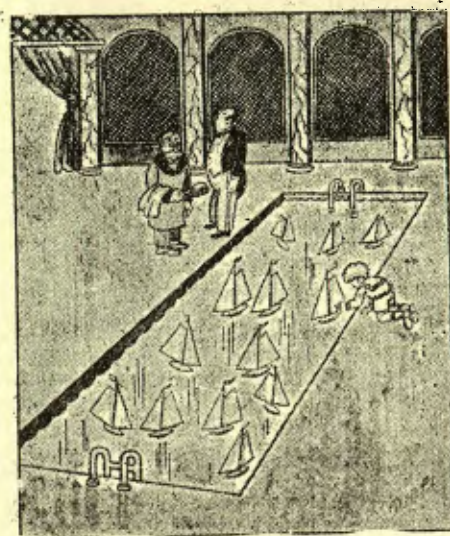
Josep Sol fineix la seva obra llançant el protagonista en el vertigen de la ciutat populosa. El fa ésser periodista, que és el lloc

predestinat als somiadors que han de cercar un treball per a guanyar-se el pa. A la ciutat, Jaume segueix esquerp i solitari. No coneix els homes ni sap entendre's-hi. La timidesa és la seva flaca. Però amb tot, el brau Jaume d'Una adolescència segueix somiant i vol fer la seva obra i tracta de superar-se enmig de la realitat que l'acapara.

Jo no puc ésser el crític del jove escriptor Josep Sol; sóc un seu parent en la gran família dels desplaçats, dels que encara s'alimenten de quimeres. A ell li està més bé que a mi, perquè jo acabo i ell comença. I comença tan encertadament!... Qui descriu el paisatge com ell ho fa, qui pinta un amor contrariat com ell el narra, pot anar amb el cap ben alt a tot arreu, àdhuc entre els feroços psicòlegs a la moderna.

PRUDENCIÀ BERTRANA

CAMISER ESPECIALISTA
EXIT EN LA MIDA
JAUME I, 11
Telèfon 11656

— Ho sento, senyor, però avui no podrà prendre el bany. La senyora ha autoritzat al senyoret per a organitzar unes regales.

(De «The Passing Show»)

RICÍ "GOLOSO" PURGANT DELICIOS

ELS MILLORS

MAPES D'ESPANYA

ELS TROBAREU A LA

LLIBRERIA CATALONIA

3, RONDA DE SANTPERE, 3

Telèfon 24647

¡NERVIOSOS!

Prou de patir inútilment, gràcies a les acreditades **GRAGEES POTENCIALS DEL DR. SOIVRÉ**

que combaten d'una manera còmoda, ràpida i eficaç la **Neurastènia**, impotència (en totes les seves manifestacions), memòria, vertigen, fatiga corporal, tremolors, dispènia nerviosa, palpitations, histerisme i trastorns nerviosos en general de les dones i tots els trastorns orgànics que tinguin per causa o origen essencialment nerviós.

Les **Gragees potencials del Dr. Soivré**,

més que un medicament són un element essencial del cervell, medulla i tot el sistema nerviós, regenerant el vigor sexual prou de l'edat, conservant la salut i prolongant la vida; indicades especialment als esportistes, homes de ciències, financers, artistes, comerciants, industrials, pensadors, etc., aconseguint sempre, amb les Gragees potencials del Dr. Soivré, tots els esforços o exercicis fàcilment i disposant l'organisme per reprendre's novament amb el màxim resultat, arribant a l'extrema vellesa i sense violència l'organisme amb energies pròpies de la joventut.

Basta pendre un flascó per convèncer-se'n

Venda a 6'60 ptes. flascó, en totes les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i Amèrica

NOTA.— Dirigir-se a: transmetre 0'25 ptes. en segells de correu per al franquigi a **Oficina Laboratori Sôivré, carrer del Ter, 16, Barcelona**, rebreu gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desenvolupament i tractament d'aquelles malalties.

EXEMPLES DE LA U. R. S. S.

EL MOVIMENT STAJANOVISTA

La higiene, la seguretat personal i l'augment continu de la producció, són les conseqüències del moviment iniciat per l'obrer miner de la conca del Donetz A. Stajanov

En els primers dies del mes de setembre de l'any 1935, la premsa soviètica, anunciava que l'obrer miner de la conca del Donetz, A. Stajanov, millorant els seus propis procediments de treball, havia aconseguit realitzar una producció que superava en setze vegades la norma tècnica. La notícia produí una onada d'emulació entre els obrers soviètics, i constituí l'inici de tota una sèrie de rècords del mateix gènere en les indústries més diverses.

L'esforç realitzat per Stajanov produí el que hom anomena *moviment stajanovista*.

obrers conscients. A la U. R. S. S., els obrers d'avantguarda que en 1919 crearen els *subbotniki*, o dissabtes del treball voluntari, marcaren la primera fita del nou esperit socialista. Els dissabtes del treball, en la seva forma d'organització espontània de la classe obrera, foren el laboratori en el qual es crearen les noves formes de l'organització socialista del treball.

Més tard, en el període 1921-1926, hom convocava les *conferències de producció*. En aquestes conferències, s'hi estudiaven i discutien els projectes de racionalització, i

tents i els recursos amagats que permetrien excidir el programa establert pel Govern. Impulsant sempre més lluny l'emulació socialista, ben aviat els obrers de xocoli donaren un abast més aprofundit i sobrepassant les tasques elementals de reforç de la disciplina i educació dels obrers menys hàbils, es dedicaren a l'estudi i a la solució dels problemes més complexos de la direcció tècnica de l'empresa: en les fàbriques d'avantguarda es constituïren brigades que es comprometeren a esforçar-se per a millorar la qualitat dels productes i per la racionalització; hom veié desenvolupar el moviment dit del *techpromfinplan*, la missió del qual era efectuar un examen econòmic i tècnic aprofundit dels plans del Comitè d'Empresa, per part dels obrers. Hom conegué també les *khosnastchottz*, brigades creades sobre el principi del descompte econòmic, les quals tenien assignada la tasca de no tan sols procurar el millorament de la qualitat dels productes, sinó també procurar el millorament de la rentabilitat de l'empresa o taller, la reducció eficaç del cost de la producció, la utilització econòmica del cost dels materials, etc.

La transformació del material tècnic de l'economia, realitzada durant els primers anys del pla quinquennal; la gran empena adquirida per l'emulació socialista i les organitzacions d'obres de xoc, la reducció de la jornada de treball a set hores, la supressió de l'atur i el millorament general de la classe obrera permetten augmentar considerablement durant aquest període la productivitat del treball. La Rússia soviètica havia aconseguit l'augment d'aquesta productivitat, amb un ritme que la resta dels països no havia conegut fins aleshores, àdhuc en els períodes més favorables. Tot i això, era evident que encara no s'havia arribat a utilitzar plenament els recursos i les possibilitats que resultaven del considerable augment del material. La Unió Soviètica, havia desenvolupat una tècnica nova: es trobava en possessió d'una gran quantitat de màquines de primer ordre, però, aquestes màquines, haurien pogut donar un rendiment molt superior a l'aconseguit. L'obligada absorció per la indústria d'un gran nombre d'obres nocives, la persistència de certs vestigis d'indisciplina, la utilització poc encertada de la mà d'obra, el ritme irregular del treball, el retard en el lliurament de primeres matèries, la manca d'una responsabilitat, clarament determinada, dels obrers respecte al seu treball, la unificació dels salaris, etc., heus ací uns factors que impedié l'augment de la producció i que feien palesa la necessitat de realitzar una millora decisiva en l'organització del treball.

Els dirigents de l'economia soviètica, s'adonaren que la realització d'aquesta millora, i la preparació adequada de la consciència obrera, serien la volta de clau que permetria d'aconseguir l'augment de la productivitat del treball, que és el que interessava. Per això, quan hom sabé que un obrer miner de la conca del Donetz anomenat Stajanov havia aconseguit, mercès a una modificació del seu martell picador, realitzar una producció diària setze vegades superior a la norma tècnica, hom donà la deguda publicitat a la notícia, la qual en ésser divulgada interessà vivament a la massa proletària soviètica.

L'exemple d'A. Stajanov, tingué com a immediats seguidors, els seus mateixos

nics de diversos països i segons el professor Grigorovitch en el seu *Ferrosplacy*, la producció màxima d'un forn elèctric és de 38 tones diàries.

En els tallers mecànics de les fàbriques d'equips elèctrics de tractors, els obrers *stajanovistes*, han aconseguit, en la utilització de les màquines automàtiques, i en les torres de bobinatge, una productivitat 15 vegades més elevada que la de les fàbriques americanes de l'*Autolite*.

En la fàbrica d'automòbils *Molotov*, de Gorki, el cost-minut de la producció d'una

ritables renovadors de la producció, es convertiren, en retornar a les seves empreses, en notables organitzadors del moviment i augmentaren la seva força i extensió.

Com ha pogut néixer el *moviment stajanovista*? A què es deu l'extraordinària rapidesa amb què s'ha propagat? Com s'expliquen els seus èxits, tan formidables?

El *moviment stajanovista* ha estat possible a la U. R. S. S., per la victòria d'un sistema econòmic nou, per la desaparició

A. Stajanov, iniciador del moviment que porta el seu nom

ta, diverses facetes del qual anem a passar pel llenç de MIRADOR.

Anem a estructurar una societat nova. Sense descuidar les tasques primordials de guanyar la guerra, hom estudia, analitza i decreta, disposicions encaminades a crear la nova societat que ha de néixer d'aquesta revolució que ens ha convertit en el centre d'atracció dels comentaristes de tot el món.

Estem estructurant una societat nova. I segons B. L. Markus, cap del Sector del Treball en el Gosplan de Moscou, la història de l'evolució social de la humanitat, ens ensenya amb innombrables exemples, que un canvi en l'estructura de la societat, porta com a conseqüència, l'adveniment d'una forma econòmica nova que es distingeix de la precedent per una considerable elevació de la productivitat continuada del treball.

Així segons un estudi de Shoumilino, membre de l'Acadèmia de Ciències de la U. R. S. S., *Nanka i proinvoaitelnost trude*, en 1860, època de l'abolició del servatge a Rússia, la productivitat del treball en el conjunt de la indústria i l'agricultura, s'elevà en un 10 per 100 amb relació amb el nivell del segle XVII. I a partir del moment en què el règim capitalista pogué considerar-se consolidat dintre l'economia russa, augmentà considerablement la productivitat del treball: així en 1880, excedia en un 50 per 100 el nivell del segle XVII; en 1890, en el 70 per 100; en 1900, en el 150 per 100; durant la guerra, en 1914, l'augment era del 150 per 100.

El canvi d'estructura de la societat hispànica, portarà també entre les seves conseqüències, l'augment de la productivitat del treball?

L'augment de la productivitat del treball, solament pot realitzar-se creant un sistema d'organització del treball, que respongui, tant per la forma com pel fons, a totes les exigències. El sistema socialista de l'organització del treball és caracteritzat, per preocupar-se, a l'ensens que de la utilització dels darrers avenços de la ciència i de la tècnica, de la creació d'una comunitat d'obres conscients, que participen en una producció socialista desenvolupada en alt grau.

L'economia socialista, implica la possibilitat d'un augment continu de la producció. Cal, però, l'esforç organitzat dels

s'ofereix a l'home del poble l'ocasió d'apreciar la seva capacitat d'organització, de desenrotllar el seu esperit de creació, i d'aprendre a formular d'una manera raonada les seves observacions crítiques respecte a l'administració de les empreses. Els assistents a aquestes *conferències de producció*, en fer-se càrrec de la interdependència dels seus propis interessos i de l'interès general del progrés econòmic realitzat per l'Estat, fan néixer ací i allà l'emulació socialista que ha de donar a la productivitat un vigorós impuls en el període del primer pla quinquennal. En la important empresa de Leningrad, *El Triangle Roig*, en les fàbriques tèxtils de Tver, *Proletarka*, en la fàbrica mecànica de Zlatoust, a l'Ural, els mètodes d'emulació socialista començaren a desenvolupar-se, i quan en 1918 uns cinquanta obrers joves de la fàbrica *Ravenszto* crearen la primera brigada de xoc, la seva iniciativa trobà tot seguit a la societat proletària una àmplia ajuda. Aquest fou el començament d'un període nou durant el qual, no tan sols els obrers d'avantguarda, sinó també milions de camperols i d'obres, començaren a veure d'una manera nova la seva posició dintre la producció. Adquiriren consciència que a partir d'aquell moment treballaven per a ells mateixos i llavors el treball deixà d'ésser una tasca penosa, per convertir-se en una qüestió de dignitat i d'honor, d'heroisme i de glòria. Des d'aleshores, l'emulació socialista exerceix un paper preponderant com a mètode d'edificació socialista del país. La història del període del primer pla quinquennal, així com la del segon pla quinquennal, ofereixen fets a betze que testimonien l'enriquiment continu de les formes i del contingut de l'emulació socialista.

Més endavant, a l'emulació individual entre els obrers d'avantguarda, succeí l'emulació col·lectiva entre les fàbriques, entre branques senceres de la indústria o de l'agricultura i entre les diverses regions. L'emulació socialista que havia començat en les primeres brigades de xoc, s'estengué ràpidament a milions d'obres, d'empleats i de camperols; en certes empreses en crearen brigades d'unió, *skvoznye brigady*, que englobaven a obrers ocupats en diversos sectors de l'empresa; en altres llocs es formaren grups anomenats d'atracció social, *bouksin*, en els quals els obrers experimentats ajudaven als menys hàbils; en altres empreses, els obrers s'acostumaren a presentar *contraplans obrers*, en els quals destacaven, segons l'experiència directa adquirida amb el treball, les possibilitats la-

Un minaire stajanovista en acció.

companys de mina. Boussignine, en la indústria de l'automòbil; Smetanine, en el ram del calçat; els germans Vinogradova, en la indústria tèxtil, etc., realitzaren alternativament rècords de rendiment veritablement imponents.

Havia nascut el *moviment stajanovista*, fase nova, superior, de l'emulació socialista vers l'augment de la productivitat del treball.

Mereix el qualificatiu de *stajanovista*, l'obrer de xoc que posseïx a la perfecció la tècnica del seu ofici, que utilitza les eines d'una manera totalment eficaç, que treballa d'una manera sensata i sense produir desperdici, i que exerceix amb regularitat les normes tècniques de rendiment.

Per donar una idea de l'extensió que ha pres el *moviment stajanovista*, citarem alguns rècords aconseguits i que hom ens facilita, extrets del periòdic *Izvestia*.

A la fàbrica d'aliatges de ferro de Zaporogest, l'enginyer Eremenko i l'obrer especialitzat Korenev, han elevat la productivitat d'un forn elèctric a 44-48 tones de ferro-silici per dia, quan segons els tèc-

valvula és de 2'7 minuts. A les fàbriques Ford, és de 3'4 minuts. El cost-minut de la producció d'un pistó, és de 2'8 minuts. En les fàbriques Ford, és de 5 minuts. L'enorme augment realitzat d'aquesta manera en les fàbriques *Molotov*, de Gorki, permetrà augmentar la seva producció en 100,000 automòbils anuals.

En la gran fàbrica de l'Ural, *Uralmache*, una empresa alemanya hi havia instal·lat uns generadors de gas per als quals hom havia previst una producció màxima diària de 67,000 metres cúbics de gas per cada generador. Els obrers *stajanovistes* han aconseguit obtenir una producció diària de 100,000 metres cúbics per generador, i fins en alguns moments s'han arribat a obtenir 140,000 metres cúbics.

L'especialista alemany en treballs de forja, Bernhard Preis, el qual ha establert normes de producció, ens diu en els seus manuals, que els treballs de preparació per a la soldadura de les extremitats dels radis de roda d'un pes de 65 quilos, exigia

1 hora i 17 minuts. A la U. R. S. S., la Comissaria del poble dels transports aquàtics — Narkomvod — havia previst per a aquest treball, una duració de dues hores. La brigada de l'obrer *stajanovista* Kolchenine, efectua aquesta operació en quaranta-vuit minuts.

En l'agricultura, hom estableix també rècords importants.

La brigada Volochine, de conductors de tractors STZ, ha arribat a segar 1,671 hectàrees, per tractor.

El grup Chalimov, d'un *koljos* colomer, ha arribat a obtenir 6,000 kilos de cotó per hectàrea.

I així aniríem donant dades que no s'acabarien mai.

En els primers moments, en l'inici del *moviment stajanovista*, quan la premsa començava a donar dades i més dades de rècords de productivitat, hom dubtava. Hi havia qui no ho volia creure. Els tècnics més destacats, els membres de l'Acadèmia de Ciències, els professors, etc., anaven a les empreses i a les fàbriques i a les granges per estudiar minuciosament el treball dels obrers *stajanovistes*, els seus mètodes, les modificacions establertes per ells, i analitzar sobre el terreny els resultats pràctics de les experiències *stajanovistes*.

El Govern soviètic, amb plena consciència de l'enorme importància del moviment, de la seva empena irresistible i del seu ràpid creixement, li concedí des del primer moment l'ajuda de la seva autoritat i el secundà amb tots els mitjans.

A Moscou mateix, el Govern, organitzà a començaments d'any, unes conferències sobre la productivitat del treball, en les quals els obrers *stajanovistes* de tots els rams, exposaren les seves experiències tècniques. Alguns d'ells, tant en coneixements generals, com en domini tècnic, com en esperit d'iniciativa i d'inventiva, demostraren sobrepassar els enginyers i tècnics dirigents.

Aquests obrers destacats, recompensats pel Govern, aurobolats de glòria i comptant amb l'ajuda i l'admiraació de tot el país, ve-

de les classes capitalistes, i pel fet que el treball, s'ha convertit en una qüestió d'homes.

Per a comprendre el *moviment stajanovista*, hom ha de situar-se dins el marc de l'economia socialista creada pel Govern dels Soviets. Aquest règim especial, té per característica essencial, basar-se damunt la propietat col·lectiva dels mitjans de producció, excloent tota apropiació per individus o grups d'individus del treball d'altres persones, fent així impossible l'explotació de l'home per l'home. D'ací l'actitud nova de l'obrer conscient.

L'obrer, té la convicció que no treballa per a un altre, sinó per a ell mateix, ja que els seus interessos es confonen amb els de la comunitat de la qual forma part. No tem ja el progrés. Els obrers del camp i de la ciutat, estan convençuts que l'augment de la productivitat, no portarà com a conseqüència la disminució dels salaris, els acomiadaments, i el desenvolupament de l'atur i de la misèria.

D'ençà, que els milions d'obres de la U. R. S. S., compregueren per la seva experiència pràctica, que la Unió Soviètica està a resguard de les crisis de superproducció i que l'augment del rendiment, condueix, necessàriament, a l'extensió de les activitats productores, a l'augment de la maquinària posada en marxa, o sigui augment de treballadors ocupats, i a l'elevació dels salaris; d'ençà que s'adonaren que la disminució del cost de producció, equival a un augment del consum, per l'elevació del poder d'adquisició, el treball, deixà d'ésser una tasca fatigosa, per a convertir-se en el fonament del seu benestar.

D'ací l'increment que prengué el *moviment stajanovista*.

Algú preguntarà: el *moviment stajanovista*, no ens conduirà, ja que rutlla, a base d'una intensificació de l'esforç de l'obrer, a un rendiment físic i intel·lectual?

(Continua a la pàgina 7.)

